

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.017.01.2022

Pani Bożena Stawiarska
Dyrektor Powiatowego Centrum
Pomocy Rodzinie w Gryfinie
ul. Łużycka 91
74-100 Gryfino

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/055 – Wsparcie dla rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii Covid-19

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie ¹ , ul. Łużycka 91, 74-100 Gryfino.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Bożena Stawiarska Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie ² od 26 kwietnia 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja wykonywania zadań związanych z udzielaniem pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności w okresie pandemii Covid-19. 2. Pomoc realizowana na rzecz osób i rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii Covid-19 oraz jej efekty.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2022 (do 28 października), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie.
Kontrolerzy	Małgorzata Chabiniak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/137/2022 z 24 sierpnia 2022 r. Sylwia Księżopolska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/168/2022 z 12 października 2022 r.

(akta kontroli str. 1-8)

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania PCPR w zakresie udzielania wsparcia i pomocy osobom oraz rodzinom przeżywającym trudności w okresie pandemii Covid -19.
Uzasadnienie oceny ogólnej	W PCPR podejmowano prawidłowe działania w zakresie wsparcia i pomocy dla osób i rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii Covid-19. Opracowano i realizowano powiatowe dokumenty strategiczne, w których uwzględniono problematykę pomocy rodzinom przeżywającym trudności, w tym strategię rozwiązywania problemów społecznych oraz monitorowano i koordynowano jej realizację. Zapewniono dostęp do informacji o możliwości uzyskania pomocy w związku z problemami rodzin spowodowanymi pandemią Covid-19. Realizując zadania z zakresu pomocy oraz wsparcia osobom i rodzinom przeżywającym trudności, PCPR współpracowało z innymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi, zapewniając osobom potrzebującym dostępność różnych form pomocy. Osobom przeżywającym trudności oraz będącym w kryzysie udzielano poradnictwa i specjalistycznej pomocy w ramach bieżącej działalności / poradnictwa.

¹ Dalej: PCPR.

² Dalej: Dyrektor.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623; dalej: ustawa o NIK.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym zastosowano ocenę opisową.

Realizowano programy korekcyjno-edukacyjne i psychologiczno-terapeutyczne dla sprawców przemocy w rodzinie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR	1. Organizacja wykonywania zadań związanych z udzielaniem pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności w okresie pandemii Covid-19.
Opis stanu faktycznego	<p>1.1.1. W okresie objętym kontrolą⁶ osobom i rodzinom przeżywającymi trudności zapewniono w PCPR możliwość korzystania m.in. z następujących form pomocy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poradnictwa specjalistycznego psychologicznego, prawnego, socjalnego, których liczba w okresie pandemii Covid-19 zmalała. W poszczególnych latach 2019-2022 (I półrocze) udzielono odpowiednio: 181 porad psychologicznych (68, 54, 40 i 19), 303 porady prawne (108, 77, 83, 35) i 274 porady socjalne (99, 62, 53, 60)⁷. W okresie objętym kontrolą nie było przypadku interwencji kryzysowych, o których mowa w art. 47 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁸. (akta kontroli str. 169-250, 775, 780) – telefonu interwencyjnego (na stronie internetowej PCPR podany został numer telefonu interwencyjnego⁹ oraz numery telefonów, pod którymi można było uzyskać pomoc specjalistyczną: psychologa, radcy prawnego, mediatora wraz z godzinami w jakich były pełnione dyżury¹⁰, informacja taka znajdowała się również na tablicy obok drzwi wejściowych do PCPR) oraz pomocy w trakcie pełnionych dwa razy w tygodniu¹¹ dyżurów w ramach Lokalnego Punktu Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Prześstępstwem¹² we współpracy ze Stowarzyszeniem „SOS dla Rodziny”¹³, – wsparcia mediatora, w latach 2019 – I półrocze 2022 r. przeprowadzono łącznie 233 mediacje, odpowiednio: 54, 78, 78, 23. (akta kontroli str. 9, 780, 783-785, 914-915) – miejsc całodobowego schronienia; PCPR posiadał odpowiednio pięć miejsc całodobowego schronienia w 2019 r. i trzy w latach 2020-2022. W całym kontrolowanym okresie trzy miejsca w hostelu przeznaczone były dla osób doświadczających przemocy lub znajdujących się w sytuacji kryzysowej wymagających pomocy w formie czasowego pobytu poza miejscem zamieszkania, a zasady korzystania uregulowano zarządzeniem Dyrektora PCPR¹⁴. W 2019 r. zabezpieczono dodatkowo dwa miejsca dla matki z dzieckiem

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Według stanu na 30 czerwca 2022 r.

⁷ W tym 117 porad udzielonych w ramach telefonu interwencyjnego (odpowiednio: 25, 30, 24, 38).

⁸ Dz.U. z 2021 r. poz. 2268, ze zm., dalej: ustawa o pomocy społecznej.

⁹ Kontakt telefoniczny od poniedziałku do piątku w godz. 7:30-15:30 oraz dodatkowo w poniedziałki i wtorki do godz. 20.00.

¹⁰ Odpowiednio: psycholog w czwartki w godz. 15:00 - 17:00, radca prawny w środy w godz. 15:30 - 17:00, mediator poniedziałki w godz. 15:30-17:30.

¹¹ Odpowiednio w poniedziałek i we wtorek w godz. 15:00 - 20:00.

¹² Dalej: Lokalny Punkt Pomocy.

¹³ Stowarzyszenie „SOS dla Rodziny” realizowało projekt (ogłoszony w ramach otwartych konkursów ofert na powierzenie realizacji zadań ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości) w zakresie udzielania pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym, udzielania pomocy świadkom oraz osobom im najbliższym dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych i nie działających w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszeń, fundacji, organizacji i instytucji.

¹⁴ Zarządzenie nr 66/2018 Dyrektora PCPR z 31 grudnia 2018 r.

w Centrum Socjalnym Caritas w Stargardzie na podstawie zawartego porozumienia¹⁵.

(akta kontroli str. 49-428, 786-795)

- mieszkań chronionych treningowych, PCPR prowadził trzy takie mieszkania dysponujące łącznie miejscami dla sześciu osób. Zasady korzystania z mieszkań chronionych zostały ustalone zarządzeniami Dyrektora PCPR w sprawie wprowadzenia Regulaminu funkcjonowania mieszkań chronionych treningowych prowadzonych przez PCPR¹⁶ oraz uchwałą Rady Powiatu w Gryfinie¹⁷ w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za korzystanie z mieszkań chronionych działających w Powiecie¹⁸.

(akta kontroli str. 49-428, 1205-1240)

- programów korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie¹⁹. W okresie objętym kontrolą zrealizowano siedem edycji programów korekcyjno-edukacyjnych i dwie edycje programu psychologiczno-terapeutycznego²⁰.

(akta kontroli str. 1060, 1023-1026)

PCPR, w badanych latach, nie prowadził punktu konsultacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie. Dyrektor wyjaśniła: *Sprawcy przemocy w ramach działania Ośrodka Interwencji Kryzysowej²¹ mogą skorzystać ze wsparcia pracowników socjalnych, jak również psychologa, mediatora oraz prawnika.*

(akta kontroli str. 9, 781)

W strukturze PCPR nie funkcjonowały ośrodki wsparcia. Natomiast w PCPR w sekcji ds. interwencji kryzysowej poradnictwa specjalistycznego funkcjonował OIK kierowany bezpośrednio przez Dyrektora PCPR. W OIK zatrudnionych było dwóch pracowników, a zakres zadań OIK został określony w § 19 Regulaminu organizacyjnego PCPR²². Do zadań komórki należało m.in.:

- organizowanie interdyscyplinarnych działań na rzecz osób i rodzin znajdujących się w stanie kryzysu w celu przywrócenia równowagi psychicznej i samodzielnego radzenia sobie,
- udzielanie specjalistycznej pomocy psychologicznej, a w zależności od potrzeb – poradnictwa socjalnego lub prawnego, w sytuacjach uzasadnionych organizowanie schronienia; informacji o prawach i uprawnieniach,
- inicjowanie i organizowanie szkoleń i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu Powiatu Gryfińskiego²³,

¹⁵ Porozumienie nr PCPR.TG/0005/2019 z 30 stycznia 2019 r. zawarte pomiędzy Dyrektorem PCPR a Centrum Socjalnym Caritas na okres 1 stycznia – 31 grudnia 2019 r.

¹⁶ Odpowiednio: Zarządzenie Dyrektora PCPR nr 43/2018 z 15 października 2018 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu funkcjonowania mieszkań chronionych treningowych prowadzonych przez PCPR (obowiązujące do 7 grudnia 2019 r.) dalej: zarządzenie nr 43 w sprawie Regulaminu funkcjonowania mieszkań chronionych) oraz Zarządzenie Dyrektora PCPR nr 56/2019 z 18 grudnia 2019 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu funkcjonowania mieszkań chronionych treningowych prowadzonych przez PCPR (obowiązujące od 8 grudnia 2019 r.); dalej: zarządzenie nr 56 w sprawie Regulaminu funkcjonowania mieszkań chronionych.

¹⁷ Dalej: Rada Powiatu.

¹⁸ Uchwała nr VLV/402/2010 Rady Powiatu w Gryfinie z 29 października 2010 r., dalej: uchwała w sprawie odpłatności za korzystanie z mieszkań chronionych.

¹⁹ Dalej odpowiednio: program korekcyjno-edukacyjny i program psychologiczno-terapeutyczny.

²⁰ W trakcie trwania niniejszej kontroli NIK rozpoczęła się trzecia edycja programu.

²¹ Dalej: OIK.

²² Przyjętego uchwałą nr 182/2019 Zarządu Powiatu w Gryfinie z 24 października 2019 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie (obowiązujące od 24 października 2019 r.). Poprzednio obowiązywał Regulamin organizacyjny wprowadzony uchwałą Zarządu Powiatu nr 387/2013 z 24 stycznia 2013 r. (zmieniony uchwałami nr 333/2017 z 16 lutego 2017 r. oraz nr 418/2017 z 22 czerwca 2017 r.).

²³ Dalej: Powiat.

- opracowanie i realizacja: powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie²⁴, programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie, programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych,
- podejmowanie działań na rzecz organizowania i zapewnienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia oraz w ośrodkach interwencji kryzysowej,
- prowadzenie hostelu dla osób dotkniętych przemocą domową i wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.

(akta kontroli str. 17-48, 885-903)

W sprawie jakie zadania w okresie pandemii Covid-19 realizowano na rzecz osób i rodzin przeżywających trudności oraz jakich grup i osób to dotyczyło Dyrektor wyjaśniła: *W okresie pandemii Covid-19 na rzecz osób i rodzin przeżywających trudności realizowano poradnictwo specjalistyczne: porady psychologa, prawnika, mediatora oraz poradnictwo socjalne. Pomocy potrzebowały w szczególności osoby z problemami jak: konflikty rodzinne, problemy natury prawnej, problemy natury psychicznej. Do OIK zgłaszali się przede wszystkim sprawcy przemocy, którzy uczęszczali na program korekcyjno-edukacyjny. W okresie pandemii były realizowane dwa projekty, które były współfinansowane przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej²⁵ w ramach Programu Ośłonowego pt.: „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”²⁶- edycja 2020 oraz edycja 2021. Projekty były skierowane do dzieci i młodzieży z rodzin w pieczy zastępczej.*

(akta kontroli str. 9, 779)

1.1.2. W okresie pandemii Covid-19 nie uległy zmianie formy udzielanej pomocy dla osób i rodzin przeżywających trudności. Dostępność do tych form nieznacznie ograniczono, co zostało szczegółowo opisane w pkt 1.7 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 9, 780, 1063-1086)

1.1.3. Najczęściej stosowaną formą pomocy w latach 2019 -2022 (I półrocze) było poradnictwo prawne (udzielono łącznie 303 porad²⁷), socjalne (274 porady²⁸), mediacje (łącznie 233²⁹), co zostało szczegółowo opisane w punkcie 1.1.1. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 775)

1.1.4. Dyrektor wyjaśniła: *Wspieranie dla klientów PCPR było zapewniane w wystarczającym zakresie, ponieważ PCPR kontynuowało porozumienie ze Stowarzyszeniem „SOS dla Rodziny” dot. prowadzenia Lokalnego Punktu Pomocy, wspierano dzieci zagrożone przemocą w rodzinie oraz dzieci, które doświadczyły przemocy poprzez realizację projektów w ramach Programu Ośłonowego. Również współpracowano z jednostkami pomocy społecznej z terenu Powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy tj. pisemne informowanie się o sytuacjach rodzin.*

²⁴ Dalej: powiatowy program przeciwdziałania przemocy.

²⁵ W kontrolowanym okresie do 5 października 2020 r. funkcjonowało Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, przekształcone z dniem 6 października 2020 r., na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 października 2020 r. (Dz.U. poz. 1735), w Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej. Dla zachowania jednolitości wystąpienia pokontrolnego, dalej: MRiPS.

²⁶ Dalej: Program Ośłonowy.

²⁷ Odpowiednio: 108 w 2019 r., 77 w 2020 r., 83 w 2021 r. i 35 w I półroczu 2022 r.

²⁸ Odpowiednio: 99 w 2019 r., 62 w 2020 r., 53 w 2021 r. i 60 w I półroczu 2022 r.

²⁹ Odpowiednio: 54 w 2019 r., 78 w 2020 r., 78 w 2021 r. i 23 w I półroczu 2022 r.

W okresie pandemii Covid-19, PCPR zapewniał dostęp do specjalistów poprzez porady telefoniczne.

(akta kontroli str. 782)

1.1.5. W kwestii wsparcia, którego nie stosowano Dyrektor wyjaśniła: *Wszystkie działania dot. wsparcia osób potrzebujących były stosowane przez PCPR / OIK w kontrolowanym okresie.*

(akta kontroli str. 782)

1.2. *Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie na lata 2016-2022*³⁰, opracowana w PCPR przy współpracy m.in. przedstawicieli samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, policji oraz sądownictwa, została przyjęta Uchwałą nr XV/98/2016 Rady Powiatu w Gryfinie z 25 lutego 2016 r.³¹ i zawierała wszystkie elementy wymienione w art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, w tym diagnozę sytuacji społecznej oraz prognozę zmian w zakresie objętym Strategią. Jako główne problemy społeczne wskazano migracje ludności, starzenie się społeczeństwa, ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, niewydolność wychowawcza rodzin, przemoc w rodzinie, uzależnienia, zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe. W związku z realizacją Strategii zakładano rozwój form pomocy dla rodzin przeżywających trudności, ze szczególnym uwzględnieniem rozwijania poradnictwa specjalistycznego i doradztwa niezbędnego do przewycięzania trudności i radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych, a także zapewnienie mieszkańcom Powiatu dostępu do całodobowego telefonu zaufania. Jako koordynatora realizacji Strategii wyznaczono PCPR.

W pkt XI Strategii ujęto zagadnienie dotyczące przemocy w rodzinie i sytuacji panującej w Powiecie oraz jednostki odpowiedzialne za realizowane zadania i rodzaje udzielanej pomocy.

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie, w strukturach PCPR, funkcjonował OIK, który zobowiązany był do realizacji następujących funkcji: 1) diagnostyczno-konsultacyjnej poprzez rozpoznawanie sytuacji kryzysowej, jej charakteru, specyfiki oraz związanych z tym ewentualnych zagrożeń; 2) terapeutycznej poprzez krótkotrwałe oddziaływania ukierunkowane na poprawę funkcjonowania osób w kryzysie; 3) hostelowej. Ponadto dla osób w kryzysie zabezpieczano w OIK pomoc psychologiczną, prawną oraz mediatora rodzinnego.

(akta kontroli str. 477-483, 629-633)

Z wyjaśnień wynikało, że w projekcie nowej strategii PCPR uwzględni takie uwarunkowania.

(akta kontroli str. 1057)

Spośród pięciu celów strategicznych określonych w Strategii, dwa odnosiły się do kwestii zapewnienia wsparcia osobom i rodzinom przeżywającym trudności. I tak:

1) w ramach celu strategicznego pn. *Wspieranie rodzin i rozwój pieczy zastępczej* przedstawiono m.in. następujące cele operacyjne:

- zapewnienie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- współpracę z instytucjami realizującymi zadania z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną,
- tworzenie i realizację programów na rzecz wspierania rodziny.

³⁰ Dalej: Strategia.

³¹ W sprawie przyjęcia Strategii rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Gryfińskim na lata 2016-2022.

Kierunki działań (zadania) zaplanowane dla PCPR / OIK dotyczyły zapewnienia pieczy zastępczej dzieciom w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców oraz wspierania rodzin i rozwój systemu pieczy zastępczej.

2) w ramach celu strategicznego pn. *Wspieranie i rozwijanie działań na rzecz rodzin i osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej oraz dotkniętych różnymi uzależnieniami* przedstawiono m.in. następujące cele operacyjne:

- podejmowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych sprzyjających wzmocnieniu więzi rodzinnych oraz nauce radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych,
- dostosowanie infrastruktury pomocy społecznej umożliwiającej dobry dostęp do świadczeń w zakresie interwencji kryzysowej i wsparcia,
- rozwijanie systemu świadczenia interwencji kryzysowej i wsparcia oraz lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- realizacja projektów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pomocy jej ofiarom, pomagania osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych,
- podejmowanie działań mających na celu zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie i pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- rozwijanie społecznej świadomości i wrażliwości na zjawisko przemocy w rodzinie,
- zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy dla osób i rodzin, w których występuje problem przemocy,
- ochrona ofiar przemocy w rodzinie – prowadzenie przyjaznego pokoju przesłuchań oraz podejmowanie innych działań,
- praca ze sprawcami przemocy w rodzinie poprzez oddziaływania korekcyjno-edukacyjne, oddziaływania terapeutyczne oraz inne.

Kierunki działań (zadania) zaplanowane dla PCPR / OIK dotyczyły stworzenia sprawnego systemu pomocy społecznej pomagającego osobom i rodzinom przezwyciężyć trudności życiowe, których nie są w stanie pokonać samodzielnie oraz podejmowania działań mających na celu zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie i pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

Jako realizatora ww. celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań wskazano PCPR a partnerami miały być m.in. ośrodki pomocy społecznej³², Policja, sądy, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe.

(akta kontroli str. 644-657)

W sprawie współpracy z ww. partnerami oraz koordynacji zleczonych zadań, Dyrektor wyjaśniła: *PCPR zlecało wykonanie zadań m.in. na prowadzenie trzech domów pomocy społecznej (...) trzem organizacjom pozarządowym (...). Domy Pomocy Społecznej³³ oraz Warsztaty Terapii Zajęciowej (w Goszkowie oraz w Gryfinie) corocznie przekazywały sprawozdania do PCPR (...). Informacje o wykonaniu zadań z placówek opiekuńczo-wychowawczych zawarto w sprawozdaniu z działalności PCPR. Do rodzin zastępczych jeździli koordynatorowie rodzinnej pieczy zastępczej (zatrudnieni w PCPR) i z każdej wizyty sporządzali notatkę. (...). PCPR angażował w realizację Strategii podmioty w niej wymienione poprzez m.in.: spotkania w ramach zespołu w celu dokonania oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy, do Sądu przesyłane były sprawozdania z posiedzeń ww. zespołu (...). Do OPS z terenu powiatu, Komendy Powiatowej Policji w Gryfinie, Prokuratury wysyłane były informacje o rozpoczęciu programu korekcyjno-edukacyjnego oraz programu psychologiczno-terapeutycznego. Podczas realizacji akcji promocyjnych (np. z okazji dnia rodzicielstwa zastępczego) partnerzy byli zapraszani do udziału, m.in. Publiczny Ośrodek Adopcyjny, Starostwo*

³² Dalej: OPS.

³³ Dalej: DPS.

Powiatowe w Gryfinie, organizacje pozarządowe. Społeczność lokalną w 2021 r. zaangażowano w projekt „Grasz w zielone?”, współfinansowany przez MRiPS.

(akta kontroli str. 1061-1062)

Badanie sprawozdań z działalności PCPR za lata 2018 – 2021 wykazało, że na poszczególne lata okresu objętego kontrolą (lata 2019 – 2022), wykaz potrzeb w odniesieniu do zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej był spójny z zapisami zawartymi w Strategii i obejmował m.in.:

- prowadzenie Lokalnego Ośrodka Pomocy, we współpracy ze Stowarzyszeniem „SOS dla Rodziny”,
- organizowanie szkoleń i doradztwa metodycznego dla pracowników pomocy społecznej,
- współpracę z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej z terenu Powiatu w zakresie świadczonych usług.

Dodatkowo wśród potrzeb wskazano: na 2019 r. podejmowanie działań związanych z profilaktyką dotyczącą przemocy oraz opracowanie i realizacja programów z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną, na lata 2020-2022 dodatkowo wskazano realizację Programu Osłonowego.

W przypadku zadań określonych w ustawie o wspieraniu rodziny³⁴, wykaz potrzeb był również spójny z zapisami zawartymi w Strategii i obejmował m.in.:

- pozyskanie kandydatów na rodziny zastępcze poprzez promowanie rodzicielstwa zastępczego,
- kontynuowanie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej,
- kontynuowanie współpracy z instytucjami pracującymi na rzecz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

(akta kontroli str. 256-257, 314-315, 369-370, 426-427)

W opublikowanych na stronie internetowej Powiatu³⁵ raportach o stanie Powiatu w 2020 r. i 2021 r. wskazywano, że PCPR realizował przedstawione w ww. Strategii cele strategiczne i operacyjne m.in. poprzez zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców, wsparcie rodzin zastępczych poprzez organizowanie szkoleń oraz możliwość skorzystania z poradnictwa, współpracę z instytucjami realizującymi zadania z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną, interwencję kryzysową świadczoną przez OIK³⁶, bezpłatne dyżury specjalistów³⁷ oraz działalność profilaktyczną.

Analiza przedstawionych przez PCPR danych wykazała, że przyjęte w Strategii wskaźniki oraz stopień ich wykonania w badanym okresie kształtował się następująco³⁸:

1) w odniesieniu do celu strategicznego pn. *Wspieranie rodzin i rozwój pieczy zastępczej* liczba:

- nowopowstałych rodzin zastępczych i dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w kontrolowanym okresie utrzymywała się na stałym poziomie i wynosiła

³⁴ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447, ze zm.), dalej: ustawa o wspieraniu rodziny.

³⁵ <https://bip.gryfino.powiat.pl>.

³⁶ Wskazywanie, gdzie można uzyskać pomoc – gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, ośrodki pomocy społecznej, poradnie.

³⁷ Mediatora, psychologa, prawnika.

³⁸ Na podstawie analizy oceny zasobów pomocy społecznej w Powiecie za rok 2019, 2020 i 2021 oraz sprawozdań z działalności PCPR za rok 2019, 2020 i 2021.

- w: 2019 r. – 21 rodzin i 35 dzieci³⁹; 2020 r. – 22 rodziny i 39 dzieci⁴⁰; 2021 r. – 21 rodzin i 46 dzieci⁴¹, do 30 września 2022 r. – 17 rodzin i 39 dzieci⁴²;
- nowopowstałych rodzin pomocowych – w kontrolowanych latach nie powstawały nowe rodziny pomocowe, w tym czasie na terenie Powiatu funkcjonowały cztery takie rodziny;
  - osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa oraz szkoleń dla rodzin zastępczych oraz osób dotkniętych przemocą stale rosła i w badanych latach kształtowała się następująco w: 2019 r.- 18 osób⁴³, 2020 r. – 33 osoby⁴⁴, 2021 r. – 70 osób⁴⁵, do 30 września 2022 r. – 17 osób⁴⁶;
- 2) w odniesieniu do celu strategicznego pn. *Wspieranie i rozwijanie działań na rzecz rodzin i osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej oraz dotkniętych różnymi uzależnieniami* liczba:
- korzystających z interwencji kryzysowej⁴⁷ – w kontrolowanych latach do PCPR nie zgłosiły się osoby, które potrzebowały natychmiastowej pomocy psychologicznej;
  - korzystających ze specjalistycznego poradnictwa - w 2019 r. porad udzielono w łącznie 283 przypadkach⁴⁸, w 2020 r. – 306 przypadkach⁴⁹, w 2021 r. – 189 przypadkach⁵⁰, do 30 września 2022 r. – 116 przypadkach⁵¹;
  - korzystających z tymczasowego schronienia - w kontrolowanych latach do PCPR nie zgłosiły się osoby, które potrzebowały tej formy wsparcia;
  - osób objętych wsparciem ze względu na przemoc - w 2019 r. - 34 osoby, w 2020 r. - 12 osób, w 2021 r. - siedem osób, do 30 września 2022 r. - 10 osób;
  - przesłuchań zrealizowanych w przyjaznym pokoju przesłuchań - w 2019 r. - 10 osób, w 2020 r. - nie korzystano z przyjaznego pokoju przesłuchań, w 2021 r. - dziewięć osób, do 30 września 2022 r. - 26 osób;
  - sprawców przemocy uczestniczących w programie korekcyjno-edukacyjnym: zdiagnozowano odpowiednio: w 2019 r. - 23 sprawców, w 2020 r. - 19, w 2021 r. - 20, do 30 września 2022 r.- 13, program ukończyło odpowiednio: 13, 12, 14 i dziewięciu sprawców.
- Od 2020 r. w PCPR realizowany był również program psychologiczno-terapeutyczny. Brały w nim udział osoby, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny i chciały utrwalić pozytywne zmiany: w 2020 r. program ten ukończyło: sześć osób, w 2021 r. trzy osoby, a w 2022 r. program rozpoczął się 15 października.
- zrealizowanych programów i projektów oraz liczba beneficjentów - w każdym z kontrolowanych lat zrealizowano po jednym projekcie⁵², w których poza 2019 r., uczestniczyło po 20 osób. W 2019 r. liczba uczestników wyniosła 400;

³⁹ Ogółem w 2019 r. było 130 rodzin zastępczych i 194 dzieci.

⁴⁰ Ogółem w 2020 r. było 134 rodzin zastępczych i 198 dzieci.

⁴¹ Ogółem w 2021 r. było 141 rodzin zastępczych i 222 dzieci.

⁴² Ogółem według stanu na 30 września 2022 r. 128 rodzin zastępczych i 190 dzieci.

⁴³ W tym z dwóch szkoleń skorzystało łącznie 14 osób, tematyka szkoleń obejmowała „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie” oraz „Profilaktykę uzależnień wśród nastolatków”.

⁴⁴ W tym łącznie 28 osób skorzystało: ze szkolenia dotyczącego „Wzmacniania kompetencji i umiejętności wychowawczych rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych”, wzięło udział w spotkaniu organizacyjno-informacyjnym dla rodzin zastępczych zawodowych „Grupa wsparcia, problemy wychowawcze” oraz konferencji dotyczącej rodzicielstwa zastępczego.

⁴⁵ W tym łącznie 48 osób skorzystało z trzech szkoleń dotyczących „FAS/FASD – Płodowy Zespół Alkoholowy”; „Skutków psychologicznego funkcjonowania w relacjach pandemii COVID-19”; „Jak wychować i nie zwariować” oraz wzięło udział w warsztatach wyjazdowych edukacyjno-integracyjnych).

⁴⁶ Wszystkie osoby uczestniczyły w szkoleniu nt. „Zasad prawidłowej i skutecznej komunikacji z dzieckiem”.

⁴⁷ O której mowa w art. 47 ustawy o pomocy społecznej.

⁴⁸ W tym psychologa – 36, mediatora – 64, prawnika – 108, pracownika socjalnego - 75.

⁴⁹ W tym psychologa – 66, mediatora – 111, prawnika – 77, pracownika socjalnego - 62.

⁵⁰ W tym psychologa – 31, mediatora – 31, prawnika – 83, pracownika socjalnego - 44.

⁵¹ W tym psychologa – 16, mediatora – 18, prawnika – 30, pracownika socjalnego - 52.

⁵² W 2019 r. zrealizowano projekt „Powiat Gryfiński przemocy mówi Nie”, w 2020 r. projekt pn. „Może MY możemy”,

- przeprowadzonych akcji promocyjnych⁵³ pozostawała na stałym poziomie i w każdym roku od 2019 do 2021 wynosiła osiem⁵⁴, natomiast do 30 września 2022 r. przeprowadzono pięć akcji⁵⁵.

Analiza ww. wskaźników potwierdza, że PCPR realizował wszystkie ww. kierunki działań.

(akta kontroli str. 58-59, 91, 140, 262-428, 644-657, 775-778, 1057-1061)

Zgodnie ze Strategią, jej monitorowanie i ewaluacja polegać miała na systematycznej ocenie realizowanych celów na podstawie ww. wskaźników. Założono, że monitoring Strategii będzie stałym i ciągłym procesem obserwacji ilościowych i jakościowych zmian wybranych wskaźników, mającym na celu zapewnienie informacji na temat słuszności i skuteczności podejmowanych działań. Ewaluacja Strategii miała być przeprowadzana co dwa lata, rozpoczynając od 2016 roku, na podstawie danych statystycznych, informacji własnych, materiałów sprawozdawczych i innych dostępnych źródeł przekazanych do koordynatora strategii od realizatorów merytorycznych poszczególnych celów, instytucji pomocy społecznych, organizacji pozarządowych i innych podmiotów. PCPR z zebranych danych miało opracowywać sprawozdanie, przedkładane następnie do oceny Rady Powiatu.

(akta kontroli str. 706)

Dyrektor wyjaśniła, że nie sporządzano co dwa lata osobnego sprawozdania z ewaluacji Strategii, ponieważ PCPR prowadził monitoring i ewaluację realizacji Strategii systematycznie, w ramach wykonywania zadań.

Przedstawiane co roku sprawozdania z działalności PCPR, Raport o stanie powiatu oraz oceny zasobów pomocy społecznej zawierały informację o zrealizowanych wskaźnikach uwzględnionych w Strategii.

(akta kontroli str. 1062)

1.3. W latach 2019-2022 w Powiecie obowiązywały dwa programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, przyjęte uchwałami Rady Powiatu, na lata odpowiednio: 2016-2020⁵⁶ oraz 2021-2025⁵⁷.

(akta kontroli str. 429-476)

W ww. programach na lata 2016-2020 i 2021-2025 zawarta została m.in. diagnoza problemu przemocy w Powiecie⁵⁸. Wśród realizatorów tych programów wskazano m.in.: PCPR, OPS, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną⁵⁹, jednostki wymiaru sprawiedliwości, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Gryfinie⁶⁰, policję, służbę zdrowia, instytucje oświatowe, podmioty oraz organizacje pozarządowe działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, media lokalne. Adresatami programów

w 2021 r. projekt pn. „Grasz w zielone?”, do 30 września 2022 r. projekt pn. „W świecie wyobraźni”.

⁵³ W tym wydawanie broszurek, ulotek, artykułów w prasie, itp.

⁵⁴ M.in. w każdym roku zorganizowano imprezę mikołajkową dla dzieci z rodzin zastępczych, współpracowano m.in. z „grupą motocyklistów” w zakresie promowania w mediach społecznościowych ww. imprezy mikołajkowej, dystrybuowano ulotki oraz publikowano w prasie i na stronach internetowych artykuły promujące rodzicielstwo zastępcze oraz dotyczące rodzinnych domów dziecka, pogotowia rodzinnego, możliwości stworzenia rodziny zastępczej, ogłaszano nabory dla kandydatów na rodziców zastępczych.

⁵⁵ W tym dystrybucja ulotek „Jak zostać rodziną zastępczą, ekspozycja na tylnej szybie autobusu linii 1 (Dolna Odra-Gryfino-Szczecin) ogłoszenia o naborze kandydatów na rodziny zastępcze przez okres trzech miesięcy, organizacja pikniku z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego oraz Dnia Dziecka dla rodzin zastępczych z terenu Powiatu; zamieszczenie na stronie internetowej ogłoszenia o naborze kandydatów na rodziców zastępczych.

⁵⁶ Przyjęty uchwałą nr XV/100/2016 Rady Powiatu w Gryfinie z 25 sierpnia 2016 r., dalej: powiatowy program przeciwdziałania przemocy na lata 2016-2020.

⁵⁷ Przyjęty uchwałą nr XXIII/164/2020 Rady Powiatu w Gryfinie z 25 listopada 2021 r., dalej: powiatowy program przeciwdziałania przemocy na lata 2021-2025.

⁵⁸ Na podstawie danych: Komendy Powiatowej Policji w Gryfinie, Zespołów Interdyscyplinarnego ds Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, OIK, w tym m.in. dane dotyczące przemocy domowej, liczby wszczętych i zakończonych procedur *Niebieskich Kart*, realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie.

⁵⁹ Dalej: Poradnia Psychologiczna.

⁶⁰ Dalej: Zespół Kuratorski.

były m.in. osoby zagrożone i dotknięte przemocą w rodzinie oraz świadkowie przemocy, osoby stosujące przemoc w rodzinie, służby zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Głównym celem ww. programów było zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Powiecie, natomiast zagadnienia dot. wsparcia dla rodzin przeżywających trudności zawarte były w celach szczegółowych programów i dotyczyły m.in. następujących działań:

- poradnictwa specjalistycznego (m.in. prawnego, psychologicznego, socjalnego); współpracy z OPS i innymi instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, informowania o procedurze *Niebieskiej Karty*, opracowania i druku materiałów informacyjnych, rozpowszechnienia informacji dotyczących funkcjonowania telefonu *Niebieska Linia*⁶¹,
- udzielania informacji o bezpiecznym schronieniu, zapewnienie bezpiecznego schronienia, przeprowadzenie rozmów motywujących, profilaktycznych z osobami, które pozostały w miejscu zamieszkania z osobami stosującymi przemoc, występowanie do sądu o wgląd w sytuację rodziny, informowanie mieszkańców środowiska o możliwościach korzystania z określonych form pomocy⁶²,
- współpraca w zakresie kierowania osób do specjalistycznych ośrodków wsparcia, OIK, realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych i - od 2021 r. programu psychologiczno-terapeutycznego – monitoring osób stosujących przemoc w rodzinie po zakończeniu ww. programów, monitorowanie zjawiska przemocy w Powiecie⁶³.

(akta kontroli str. 429-476, 808-816)

PCPR prowadził monitoring realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy systematycznie, w ramach wykonywania zadań. Co roku przedstawiano Radzie Powiatu sprawozdania z działalności PCPR oraz oceny zasobów pomocy społecznej. Część realizowanych wskaźników, uwzględnionych w ww. programach, przedstawiano w Raporcie o stanie Powiatu (Zarząd Powiatu przekładał Radzie Powiatu).

(akta kontroli str. 251-428, 802)

W ramach bieżącej działalności w latach 2019-2022 (I półrocze) zrealizowano m.in. następujące zadania ujęte w programach przeciwdziałania przemocy na lata 2016-2020 i 2021-2025:

- udzielanie poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, socjalnego, prawnego i mediacji rodzinnych) dla sprawców przemocy i rodzin dotkniętych przemocą,

---

⁶¹ Program przeciwdziałania przemocy odpowiednio: na lata 2016-2020: Cel II - *Zatrzymanie sytuacji przemocy - zmniejszenie negatywnych następstw dla ofiar i świadków przemocy*; zadanie nr 1 *Udzielenie pomocy i wsparcia: osobom dotkniętym przemocą i pozostającym w rodzinie w dotychczasowym miejscu pobytu* oraz na lata 2021-2025: Cel I - *Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie*, zadanie nr 1 *Udzielenie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą i pozostającym w rodzinie w dotychczasowym miejscu pobytu*.

⁶² Program przeciwdziałania przemocy odpowiednio: na lata 2016-2020: Cel II - *Zatrzymanie sytuacji przemocy - zmniejszenie negatywnych następstw dla ofiar i świadków przemocy*, zadanie nr 2 *Udzielenie pomocy i wsparcia ofiarom przemocy zmuszonym do opuszczenia mieszkania* oraz na lata 2021-2025: Cel I - *Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie*, zadanie nr 2 *Udzielenie pomocy i wsparcia ofiarom przemocy zmuszonym do opuszczenia mieszkania*.

⁶³ Program przeciwdziałania przemocy odpowiednio: na lata 2016-2020, Cel III - *Wychodzenie z sytuacji przemocy - zapobieganie stosowaniu przemocy w rodzinie*, zadanie nr 1: *Zapobieganie stosowaniu przemocy w rodzinie poprzez działania realizowane we współpracy z posiadaczami w Powiecie zasobami* oraz na lata 2021-2025: Cel III - *Wychodzenie z sytuacji przemocy - zapobieganie stosowaniu przemocy w rodzinie*, zadanie nr 1: *Realizacja zadań własnych i zleconych przez administrację rządową mających na celu zapobieganie stosowaniu przemocy w rodzinie*.

- współpracę z OPS, Stowarzyszeniem „SOS dla Rodziny”⁶⁴, Policją, Zespołem Kuratorskim, prokuraturą, zespołami interdyscyplinarnymi z terenu Powiatu⁶⁵,
- uczestnictwo w kampanii społecznej przeciwko przemocy wobec kobiet⁶⁶,
- umieszczanie artykułów i plakatów informujących o przemocy w rodzinie w Gazecie Gryfińskiej, na tablicy w PCPR oraz w Starostwie Powiatowym w Gryfinie⁶⁷, w ramach realizacji programu osłonowego *Powiat Gryfiński przemocy mówi NIE*,
- osobom zgłaszającym się do OIK z problemami wychowawczymi przekazywano *Poradnik Dobrego Rodzica*, zawierający m.in. zagadnienia dotyczące przemocy w rodzinie oraz informacje, gdzie szukać pomocy,
- przesyłanie raz w roku do OPS, Policji, prokuratury i sądu aktualnych powiatowych informatorów dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz osób dotkniętych przemocą w rodzinie (informatory znajdowały się również na stronie internetowej PCPR⁶⁸),
- prowadzenie działań skierowanych dla osób stosujących przemoc (m.in. zrealizowano siedem edycji programów korekcyjno-edukacyjnych oraz dwie edycje programu psychologiczno-terapeutycznego),
- prowadzenie monitoringu zjawiska przemocy w Powiecie poprzez m.in. monitoring zachowań przemocowych osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny oraz psychologiczno-terapeutyczny, zasięganie informacji z gmin, Policji, zespołów interdyscyplinarnych z terenu Powiatu, OPS,
- przeprowadzanie rozmów motywujących i profilaktycznych z osobami, które pozostały w miejscu zamieszkania z osobami stosującymi przemoc, wysyłanie zaproszeń dla osób dotkniętych przemocą⁶⁹.

W efekcie podjętych działań m.in. zwiększano wiedzę i świadomość na temat zjawiska przemocy w rodzinie, upowszechniano wiedzę o instytucjach zajmujących się profesjonalną pomocą osobom uwięzonym w przemoc, pozyskano organizacje pozarządowe działające na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie.

(akta kontroli str. 262-428, 799-808)

Z działań zapisanych w programach nie zrealizowano trzech, tj. zapewnienia bezpiecznego schronienia, wystąpienia do sądu o wgląd w sytuację rodziny, współpracę w zakresie kierowania osób do specjalistycznych ośrodków wsparcia lub OIK, z uwagi na brak przypadków, których te działania mogły dotyczyć.

(akta kontroli str. 799-816)

W programach przeciwdziałania przemocy na lata 2016-2020 i 2021-2025 jako jeden z celów szczegółowych wskazano *Zapobieganie występowaniu przemocy poprzez podnoszenie świadomości społecznej oraz ograniczenie zaburzeń życia społecznego związanego z występowaniem przemocy*⁷⁰. W ramach tego celu do PCPR przypisano następujące działania profilaktyczne:

- w programie przeciwdziałania przemocy na lata 2016-2020 w ramach zadania:

⁶⁴ Poprzez m.in. dyżury pracownika PCPR dwa razy w tygodniu w Lokalnym Punkcie Pomocy. W 2019-2020 nie zgłosiła się do punktu żadna osoba dotknięta przemocą, w 2021 r. z pomocy skorzystały trzy osoby, w 2022 r. dwie osoby dotknięte przemocą.

⁶⁵ M.in. poprzez wymianę informacji w zakresie wszczętych procedur dot. *Niebieskich Kart* (w 2022 r. pracownik socjalny PCPR wszczął dwie procedury *Niebieskiej Karty*), interwencjach oraz podjętych działaniach względem rodzin, w zakresie monitoringu programów edukacyjno-korekcyjnych i psychologiczno-terapeutycznego, informowanie Prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa.

⁶⁶ W roku 2021 i 2022 pracownicy PCPR uczestniczyli w kampanii pn. *Nazywam się Miliard*.

⁶⁷ Dalej: Starostwo.

⁶⁸ W informatorach zawarto m.in. informacje dotyczące: funkcjonowania telefonu *Niebieska Linia*, możliwości skorzystania przez mieszkańców określonych form pomocy, bezpiecznego schronienia.

⁶⁹ W zaproszeniach zawierano informację o możliwości skorzystania przez mieszkańców określonych form pomocy, bezpiecznego schronienia.

⁷⁰ Cel I w programie na lata 2016-2020 i cel II w programie na lata 2021-2025.

- *Profilaktyka i edukacja społeczna - w szczególności edukacja dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie ze stresem i agresją - promowanie mediacji rodzinnych jako formy rozwiązywania sytuacji konfliktowych*⁷¹,
- *Promowanie nieagresywnych zachowań w mediach (prasa lokalna, internet) publikacje informacji dotyczących przemocy: na stronach internetowych (m.in. PCPR, Starostwa) oraz w prasie lokalnej. Udział mediów lokalnych w spotkaniach, konferencjach dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie*⁷²,
- w programie przeciwdziałania przemocy na lata 2021-2025 w ramach zadania nr 1 *Profilaktyka i edukacja społeczna - w szczególności edukacja dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie ze stresem i agresją PCPR przypisano trzy działania:*
- *promowanie mediacji rodzinnych jako formy rozwiązywania sytuacji konfliktowych*⁷³,
- *publikacje informacji dotyczących przemocy na stronach internetowych (min. PCPR, Starostwa)*⁷⁴ *oraz udział mediów lokalnych w konferencjach dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie i zamieszczanie informacji w prasie lokalnej*⁷⁵.

(akta kontroli str. 429-476, 815-816)

W ramach bieżącej działalności PCPR w latach 2019-2022 (I półrocze) zrealizował m.in. następujące działania profilaktyczno-edukacyjne:

- przeprowadzono 233 (54, 78, 78, 23) mediacji rodzinnych (fakt przeprowadzenia mediacji odnotowywano w ewidencji świadczonych usług mediatora),
- opublikowanie na stronach internetowych PCPR, facebook, sądu m.in. powiatowego informatora dla osób stosujących przemoc, informacji o prowadzonych działaniach (m.in. informacji o realizowanych programach edukacyjno-korekcyjnych, psychologiczno-terapeutycznych, realizowanych projektach),
- publikacja w prasie lokalnej informacji o realizowanych programach osłonowych w ramach priorytetu: *Rozwój działań profilaktycznych mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie*,
- organizacja szkoleń dla rodzin zastępczych objętych wsparciem⁷⁶.

(akta kontroli str. 799-816)

W PCPR realizowano zadania profilaktyczne poprzez opracowanie i realizację projektów w ramach Programu osłonowego. W PCPR nie sporządzono programów profilaktycznych, które zostałyby zatwierdzone uchwałą Rady Powiatu jako oddzielny program, nie stanowiły one również integralnej części powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na lata 2016-2020 oraz na lata 2021-2025.

(akta kontroli str. 803)

Dyrektor wyjaśniła: (...) w latach 2019-2022, PCPR opracowywał i przedkładał Zarządowi Powiatu koncepcje projektów, które brały udział w otwartym konkursie ofert MRiPS na realizację projektów w ramach programu osłonowego edycja 2019, 2020, 2021 oraz 2022. Działania zawarte w projektach dotyczyły priorytetu I: *Rozwój działań profilaktycznych mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie. Projekty realizowane przez PCPR zawierały działania*

⁷¹ Cel I, zadanie nr 1 działanie nr 5,

⁷² Cel I, zadanie nr 1, działanie nr 1 i 2.

⁷³ CEL II zadanie nr 1działanie nr 1.

⁷⁴ CEL II zadanie nr 1działanie nr 4.

⁷⁵ CEL II zadanie nr 1działanie nr 5.

⁷⁶ M.in. warsztaty szkoleniowe: Profilaktyka uzależnień wśród nastolatków (2019 r.), Wzmacnianie kompetencji i umiejętności wychowawczych rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych, szkolenia: Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (2020 r.), FAS/FASD- Płodowy Zespół Alkoholowy (2021 r.), Jak wychować i nie zwariować (2021 r.), Zasady prawidłowej i skutecznej komunikacji z dzieckiem (2022 r.).

profilaktyczne mające na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz dzieci dotkniętych przemocą w rodzinie. Działania te były wykonywane poprzez m.in. warsztaty socjoterapeutyczne wyjazdowe i stacjonarne dla dzieci z pieczy zastępczej oraz ich opiekunów, zajęcia dla uczniów w szkołach. Ponadto uczestnicy projektów byli objęci wsparciem pracowników socjalnych. Z § 7 ust. 4 pkt 17 regulaminu organizacyjnego PCPR oraz z art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie⁷⁷, literalnie nie wynika obowiązek przekładania projektów programów Radzie Powiatu. Zadanie wskazane w artykule, było wykonywane poprzez projekty w ramach Programów Osłonowych. Również na podstawie § 7 ust. 4 pkt 17 regulaminu organizacyjnego PCPR współpracował przy realizacji projektów z jednostkami administracji samorządowej. Zauważyć ponadto należy, iż przywołany powyżej przepis nie precyzuje formy opracowywania programów służących działaniom profilaktycznym.

(akta kontroli str. 716-719)

Dyrektor wyjaśniła: (...) PCPR / OIK zidentyfikował i ocenił stopień zjawiska przemocy w rodzinie występującego na obszarze powiatu poprzez monitoring zachowań przemocowych w ramach Programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie. W ramach monitoringu ustalono, że nie zwiększył się stopień zachowań przemocowych wśród uczestników Programu.

(akta kontroli str. 802)

W latach 2019-2021 liczba: osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej: wyniosła w 2019 r. – 240 osób⁷⁸, w 2020 r. 193 osoby⁷⁹ i 135 w 2021 r.⁸⁰; sprawców przemocy domowej wynosiła odpowiednio: 229⁸¹, 195⁸², 127⁸³. W tym okresie wszczęto odpowiednio: 235, 182 i 166 procedur *Niebieskiej Karty*.

(akta kontroli str. 798)

1.4. W PCPR dokonywano rozpoznania problemów społecznych i analizy potrzeb przed pojawieniem się pandemii Covid19.

(akta kontroli str. 477, 609-644, 1057)

W ocenie zasobów pomocy społecznej w Powiecie za rok 2021⁸⁴ we wnioskach końcowych wskazano, że sytuacja spowodowana pandemią koronawirusa w 2021 r. w ogólnym rozrachunku nie wpłynęła znacząco na zwiększenie ogólnej liczby osób korzystających z pomocy i wsparcia miała jednak wpływ na wiele dziedzin życia i ma swoje odzwierciedlenie również w zasobach pomocy społecznej, związanych m.in. z:

- ograniczeniem bezpośrednich kontaktów osobowych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej z rodzinami zastępczymi,
- kontakt telefoniczny z rodzinami przebywającymi na kwarantannie w celu rozeznania ich potrzeb oraz koordynowanie możliwości udzielenia pomocy,

⁷⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 1249.

⁷⁸ 206 kobiet, 25 mężczyzn i dziewięć dzieci do lat 13.

⁷⁹ 166 kobiet, 19 mężczyzn i ośmioro dzieci do lat 13.

⁸⁰ 100 kobiet, 19 mężczyzn i 16 dzieci do lat 13.

⁸¹ 12 kobiet, 216 mężczyzn i jedno dziecko do lat 13.

⁸² 11 kobiet, 173 mężczyzn i 11 dzieci do lat 13.

⁸³ 16 kobiet, 109 mężczyzn i dwoje dzieci do lat 13.

⁸⁴ Przyjętych uchwałami Rady Powiatu w Gryfinie odpowiednio: nr XVI/116/2020 z 30 kwietnia 2020 r w sprawie przyjęcia oceny zasobów pomocy społecznej w Powiecie Gryfińskim za 2019 r. (dalej: ocena zasobów za 2019 r.), nr XXVII/197/2021 z 29 kwietnia 2021 r w sprawie przyjęcia oceny zasobów pomocy społecznej w Powiecie Gryfińskim za 2020 r. (dalej: ocena zasobów za 2020 r.); nr XXXVI/267/2022 z 14 kwietnia 2022 r w sprawie przyjęcia oceny zasobów pomocy społecznej w Powiecie Gryfińskim za 2021 r. (dalej: ocena zasobów za 2021 r.).

- nakładami finansowymi na zwiększenie bezpieczeństwa dla podopiecznych w ośrodkach opieki całodobowej (DPS, placówce opiekuńczo- wychowawczej) oraz pracowników instytucji samorządowych,
- wzrostem zapotrzebowania na wsparcie psychologiczne,
- utrudnieniami w komunikacji, wymianie i przetwarzaniu dokumentów.

Wskazano również, że w związku ze zmiennością warunków organizacji życia społecznego i nowych wyzwań w tym zakresie, wynikających m.in. z okresu epidemii i jej ograniczeń, należy rozwijać wsparcie w zakresie poradnictwa specjalistycznego i doradztwa niezbędnego do przewyższania trudności i radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych oraz kontynuować współpracę z instytucjami pracującymi na rzecz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, pozyskiwać środki pozabudżetowe, które ułatwią realizację zadań ustawowych m.in. z PFRON⁸⁵, EFS⁸⁶ oraz MRiPS.

(akta kontroli str. 67-68,251-428)

Dyrektor wyjaśniła: *W ocenie oceny zasobów za 2021 r. (...) zawarte zostały utrudnienia (...) nie miały jednak wpływu na realizację zadań. Ograniczenie bezpośrednich kontaktów osobowych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej z rodzinami zastępczymi wynikało np. z nałożenia kwarantanny na rodzinę, w takiej sytuacji kontakt odbywał się zdalnie i wszystkie zadania z rodziną były realizowane i nie miało to wpływu na organizację pracy z rodziną. W przypadku rodzin objętych kwarantanną koordynatorzy przeprowadzali rozeznanie potrzeb (...). Na zwiększenie bezpieczeństwa dla podopiecznych w DPS, placówkach opiekuńczo – wychowawczych były przeznaczone dodatkowe środki z Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego⁸⁷, Starostwa, PFRON. Wzrost zapotrzebowania na wsparcie psychologiczne został rozwiązany w ramach odbywających się dyżurów psychologa w PCPR, wszystkie osoby zgłaszające się do PCPR uzyskiwały pomoc (...). Wsparcie w zakresie poradnictwa, które odbywa się w ramach działalności PCPR czy też bezpłatnych porad organizowanych przez Starostwo Powiatowe było wsparciem wystarczającym.*

(akta kontroli str. 1297-1298)

Dyrektor w składanych corocznie sprawozdaniach z działalności PCPR za rok 2018⁸⁸, 2019⁸⁹, 2020⁹⁰ i 2021⁹¹ przedstawiała wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej i systemu pieczy zastępczej wraz z finansowymi wykazami potrzeb (co szczegółowo opisano w pkt 1.2. niniejszego wystąpienia pokontrolnego).

(akta kontroli str. 251-428)

Z-ca Dyrektora wyjaśniła: *Przedstawione potrzeby nie stanowiły podstawy do opracowania lokalnych programów. Stanowiły podstawę do opracowania Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy (...) w latach 2021-2025. (...).*

(akta kontroli str. 877)

1.5. Zasoby instytucjonalne, jakimi w okresie objętym kontrolą dysponował Powiat obejmowały m.in. cztery DPS (w tym trzy prowadzone przez organizacje pozarządowe, jeden przez Powiat), trzy mieszkania chronione dla sześciu pełnoletnich usamodzielnianych wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych, cztery placówki opiekuńczo-wychowawcze

⁸⁵ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

⁸⁶ Europejski Fundusz Społeczny.

⁸⁷ Dalej: ZUW.

⁸⁸ Przyjętego uchwałą Rady Powiatu w Gryfinie nr 46/2019 z 21 lutego 2019 r.

⁸⁹ Przyjętego uchwałą Rady Powiatu w Gryfinie nr XVII/121/2020 z 29 maja 2020 r.

⁹⁰ Przyjętego uchwałą Rady Powiatu w Gryfinie nr XXVI/185/2021 z 25 marca 2021 r.

⁹¹ Przyjętego uchwałą Rady Powiatu w Gryfinie nr XXXVI/266/2022 z 14 kwietnia 2022 r.

prorowadzone przez Powiat samorząd⁹², dwa warsztaty terapii zajęciowej prowadzone przez organizacje pozarządowe⁹³, zakład aktywności zawodowej prowadzony przez Powiat⁹⁴, Spółdzielnię Socjalną Osób Prawnych „Promyk” prowadzoną przez Powiat oraz organizację pozarządową (od 2020 r.), Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Powiat nie prowadził placówek wsparcia dziennego. W ramach PCPR funkcjonowały OIK, ww. mieszkania chronione oraz hostel.

(akta kontroli str. 49-168, 879-880)

Zdaniem Dyrektora Powiat dysponuje wystarczającymi zasobami dla zapewnienia pełnej realizacji zadań na rzecz pomocy i wsparcia osób i rodzin. W związku z pandemią Covid-19 zasoby nie zmieniły się.

(akta kontroli str. 881)

1.6. W związku z pandemią Covid-19 nie nastąpiły zmiany w zakresie celów i zadań PCPR w obszarze wsparcia i pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności w związku z pandemią Covid-19. Dyrektor wyjaśniła: (...) Nie było trudności w realizacji zadań związanych z udzielaniem pomocy osobom będącym w sytuacji kryzysowej. W związku z tym nie podjęto dodatkowym działań.

(akta kontroli str. 882)

1.7. Z uwagi na przyjętą⁹⁵ w PCPR organizację pracy i godziny urzędowania, w kontrolowanym okresie PCPR / OIK nie funkcjonował po godzinach urzędowania oraz w dni wolne od pracy i święta. W godzinach pracy PCPR (tj. poniedziałek-piątek, w godzinach 7:30-15:30), na terenie Powiatu pracownik socjalny OIK zapewniał wsparcie w sytuacjach kryzysowych. Dodatkowo w poniedziałki i wtorki w godzinach 15:00-20:00, w siedzibie PCPR⁹⁶, osoby pokrzywdzone przestępstwem oraz świadkowie mogli skorzystać z bezpłatnych dyżurów specjalistów. W OIK, poza godzinami pracy PCPR i Lokalnego Punktu Pomocy, nie działał telefon interwencyjny, jednak na stronie internetowej PCPR dostępny był Powiatowy Informator dla osób dotkniętych przemocą, w którym podano telefony zaufania oraz infolinie z wykazem ogólnopolskich punktów pomocy dla osób w kryzysie.

(akta kontroli str. 857-874, 914-915, 1063)

Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że poza wyznaczonym czasem pracy PCPR / OIK i Lokalnego Punktu Pomocy, w Powiecie całodobowo wsparcie w sytuacjach kryzysowych zapewniała Komenda Powiatowa Policji w Gryfinie.

(akta kontroli str. 1063)

W związku z wystąpieniem zagrożenia wywołanego wirusem Sars-Cov-2, Dyrektor wprowadziła następujące zarządzenia i procedury:

- regulamin pracy zdalnej stanowiący załącznik do polityki bezpieczeństwa PCPR⁹⁷;
- procedury bezpieczeństwa wprowadzające kompleksowe, profilaktyczne działania mające na celu wstrzymanie rozprzestrzeniania się wirusa Sars-Cov-2 oraz zapewnienie bezpieczeństwa pracowników, współpracowników i klientów PCPR⁹⁸;

⁹² Dysponujące 74 miejscami w latach 2019-2020 i 56 miejscami w latach 2021-2022 (liczba osób korzystających wynosiła odpowiednio: 59, 56, 53, 53).

⁹³ Dysponujące 65 miejscami.

⁹⁴ Dla odpowiednio: 40 osób w latach 2019-2020 i 42 w latach 2021-2022.

⁹⁵ Zgodnie z § 11 ust. 1 zarządzenia nr 8/2020 Dyrektora PCPR z dnia 24 marca 2020 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu pracy.

⁹⁶ W ramach Lokalnego Punktu Pomocy prowadzonego przez Stowarzyszenie „SOS dla Rodziny”, na podstawie porozumienia o współpracy zawieranego corocznie między Stowarzyszenie a PCPR. Środki na realizację wsparcia zapewniał Fundusz Sprawiedliwości.

⁹⁷ Na podstawie zarządzeniem nr 12/2020 z 24 kwietnia 2020 r.

⁹⁸ Na podstawie zarządzenia nr 13A/2020 z 30 kwietnia 2020 r.

- zasady odbywania posiedzeń oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej przy pomocy różnego rodzaju komunikatorów⁹⁹;
- obowiązek zakrywania ust i nosa¹⁰⁰.

W czasie trwania pandemii Covid-19 nie nastąpiły zmiany w strukturze organizacyjnej oraz nie dokonywano zmian w zakresach czynności pracowników PCPR.

(akta kontroli str. 1064-1080)

Wprowadzone ograniczenia dotyczyły m.in.: odwołania na okres od 21 kwietnia do 17 czerwca 2020 r. bezpośrednich spotkań w ramach dyżurów Lokalnego Punktu Pomocy, z jednoczesnym zapewnieniem możliwości kontaktu telefonicznego; w okresie 3 listopada 2020 r. do 31 maja 2021 r. wprowadzono konieczność wcześniejszego telefonicznego umówienia się na wizytę w PCPR; wyłączenia na okres od 19 marca 2020 r. do 13 września 2022 r.¹⁰¹ bezpośrednich badań i wywiadu z osobą ubiegającą się o wydanie orzeczenia¹⁰² przez Powiatowy Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

(akta kontroli str. 1081-1086)

Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że w związku z pandemią Covid-19 zakupiono urządzenie do dezynfekcji rąk, które umieszczono przy wejściu, zapewniono przy stanowiskach obsługujących klientów szyby ochronne oraz zakupiono rękawiczki, maseczki. Informacje dla klientów były cały czas dostępne. Dla osób, które nie chciały ryzykować bezpośrednim kontaktem do dyspozycji była skrzynka na wrzucanie wniosków i dokumentów, domofon przy drzwiach, poczta e-mail, telefon. Wszystkie informacje były dostępne na stronie internetowej PCPR a także na tablicy ogłoszeń na zewnątrz i wewnątrz budynku. Działania podejmowane w celu popularyzowania wiedzy na temat możliwości uzyskania pomocy szczegółowo opisano w pkt 1.3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 1064)

1.8. W latach 2019-2021 PCPR zatrudniał czterech, a od 2022 pięciu pracowników wykonujących zadania w zakresie wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności (łącznie z Dyrektorem), odpowiednio: dwóch pracowników socjalnych, zatrudnionych na umowę o pracę oraz dwóch psychologów zatrudnionych na umowę zlecenia¹⁰³. Zatrudnieni specjaliści posiadali wymagane kwalifikacje określone: w art. 116 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w przypadku pracowników socjalnych oraz art. 122 tej ustawy w przypadku Dyrektora. Psychologowie posiadali kwalifikacje, spełniali wymogi wskazane w art. 7 i 8 ustawy o zawodzie psychologa¹⁰⁴. W PCPR nie obowiązywały wewnętrzne regulacje w zakresie wymogów kwalifikacyjnych do zajmowania określonych stanowisk pracy.

(akta kontroli str. 883, 885-903)

Z-ca Dyrektora wyjaśniła: (...) w okresie pandemii Covid-19 (...) w PCPR nie wystąpiła konieczność zmiany stanu zatrudnienia (...).

(akta kontroli str. 884)

1.9. Realizując w okresie pandemii Covid-19 zadania z zakresu wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności¹⁰⁵ PCPR współpracowało m.in. z Policją, OPS, Zespołem

⁹⁹ Na podstawie zarządzenia nr 33/2020 z 9 października 2020 r.

¹⁰⁰ Na podstawie zarządzenia nr 49/2020 z 30 listopada 2020 r.

¹⁰¹ Na podstawie decyzji Wojewody Zachodniopomorskiego z 9 września 2022 r. (znak ON.9532.5.3.2022.ASG).

¹⁰² Rozstrzygnięcie podejmowano na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy.

¹⁰³ Jeden psycholog został zatrudniony 12 lutego 2022 r.

¹⁰⁴ Ustawa z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów (Dz. U. z 2019 r. poz. 1026), dalej: ustawa o zawodzie psychologa.

¹⁰⁵ W tym pomocy i wsparcia osobom i rodzinom przeżywającym trudności w opiekowaniu się i wychowaniu dzieci, ofiarom przemocy w rodzinie.

Kuratorskim, sądem i prokuraturą, Poradnią Psychologiczną, Stowarzyszeniem „SOS dla Rodziny”, Zespołem Szkół Ponadpodstawowych w Gryfinie.

Poza jednostkami wymienionymi w pkt 1.2 i 1.3. niniejszego wystąpienia pokontrolnego, współpraca z ww. instytucjami / organizacjami polegała także na:

- objęciu wsparciem rodzin z Ukrainy, umieszczonych na sali gimnastycznej w Zespole Szkół Ponadpodstawowych,
- informowaniu telefonicznie osób potrzebujących o dyżurach dla dzieci szkolnych oraz rodziców w Poradni psychologiczno-pedagogicznej,
- możliwości korzystania przez te instytucje z bezpłatnych porad specjalistów w PCPR.

(akta kontroli str. 67, 117, 162-163, 904-933)

Dyrektor wyjaśniła, że w okresie pandemii Covid-19 nie było trudności we współpracy z instytucjami.

(akta kontroli str. 905)

1.10. W okresie objętym kontrolą PCPR zorganizował i przeprowadził dla kadr pomocy społecznej z terenu Powiatu sześć szkoleń (dwa w 2019 r. i cztery w 2021 r.) w systemie stacjonarym, które objęto szczegółowym badaniem:

- *Przyszłość w życiu osób starszych, osoby starsze w przestrzeni życia społecznego*¹⁰⁶ (w 2019 r.). W szkoleniu uczestniczyło 31 uczestników, w tym dwóch pracowników PCPR,
- *Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie: Zjawisko przemocy, sytuacja psychologiczna osób doznających przemocy, cykl przemocy. Rodzaje przemocy* (w 2019 r.)¹⁰⁷. W szkoleniu uczestniczyło 20 uczestników, w tym 14 pracowników PCPR,
- *Zmiany w pomocy społecznej związane z usługami społecznymi* (w 2021 r.). W szkoleniu uczestniczyło 24 uczestników, w tym dwóch pracowników PCPR¹⁰⁸;
- *Obserwowane u dzieci i młodzieży trudności w funkcjonowaniu będące negatywnymi skutkami izolacji społecznej spowodowanej epidemią Covid-19. Możliwości wsparcia, procedury postępowania w oparciu o system oświaty* (w 2021 r.). W szkoleniu uczestniczyło 24 uczestników, w tym dwóch pracowników PCPR, w szkoleniu uwzględniono w nich wpływ pandemii Covid-19 na warunki i sposób realizacji zadań pomocy społecznej,
- *Wzmacnianie motywacji i zaangażowania pracowników w relacjach pandemii Covid-19. Radzenie sobie ze stresem, metody relaksacyjne*” (w 2021 r.). Udział w szkoleniu wzięło 12 osób, w tym ośmiu pracowników PCPR;
- *Skutki psychologicznego funkcjonowania w relacjach pandemii Covid-19 - grupa wsparcia* (w 2021 r.), szkolenia dla rodzin zastępczych. Udział wzięło pięć osób.

(akta kontroli str. 934-964, 1298-1306)

1.11. W zakresie wsparcia osób i rodzin w związku z ich problemami spowodowanymi pandemią Covid-19, w okresie objętym kontrolą PCPR przeprowadził, na podstawie porozumień o wsparcie realizacji zadania publicznego realizowanego w ramach Programu Ośłonowego zawartych pomiędzy MRiPS a Powiatem, cztery projekty osłonowe odpowiednio:

¹⁰⁶ Zakres: Pielęgnacja osób starszych, rodzaje pomocy dla osób starszych.

¹⁰⁷ Program: 1) Profilaktyka przemocy, zasady prowadzenia oddziaływań uprzedzających wystąpienie zjawiska przemocy, 2) Zjawisko przemocy w rodzinie oraz sytuacja psychologiczna osób doznających przemocy, zachowania osób stosujących przemoc i możliwość pomocy, 3) Etapy pracy z osobami doznającymi przemocy w rodzinie, 4) Przemoc wobec dziecka, 5) Przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych, 6) Współpraca w zespołach interdyscyplinarnych i grupach roboczych, 7) Superwizja w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

¹⁰⁸ W szkoleniu nie uwzględniano wpływ pandemii Covid-19 na warunki i sposób realizacji zadań pomocy społecznej.

- edycja 2019 r. – projekt pn. *Powiat Gryfiński przemocy mówi NIE* (priorytet I: rozwój działań profilaktycznych mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie pomocy dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie) realizowany na podstawie porozumienia nr 1/XXXII/DPS/2019 z 13 maja 2019 r. Zakres merytoryczny projektu został określony we wniosku z 31 grudnia 2018 r., z uwzględnieniem aktualizacji harmonogramu i kosztorysu realizacji zadania. Celem projektu było przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i zapobieganie złym wzorcom zachowań poprzez m.in. zwiększenie: świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących z przemocy, poszerzenie wiedzy na temat skutków przemocy, wiedzy i umiejętności rodziców w zakresie wychowania w bliskości, pozytywnych wzorców wychowawczych, oraz relacji rodzice-dzieci oraz zapobieganie powielaniu złych wzorców rodzinnych i środowiskowych; skuteczności współpracy służb i instytucji w zakresie przemocy domowej- wypracowanie modelowych procedur współpracy – podczas spotkań zespołów interdyscyplinarnych. Wartość projektu wynosiła łącznie 37 800 zł, z tego kwota dotacji – 26 370 zł, wkład własny PCPR – 11 430 zł. Poniesiono wydatki w łącznej kwocie 37 730,81 zł (kwota niewykorzystanej dotacji w wysokości 45,45 zł została zwrócona na rachunek bankowy Ministerstwa w terminie określonym porozumieniem);
- edycja 2020 r. – projekt pn. *Może MY możemy* (priorytet IV: zintensyfikowanie pomocy dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie), na podstawie porozumienia nr 1/XXXII/DPS/2020 z 18 lipca 2020 r. Zakres merytoryczny projektu został określony we wniosku z 18 lutego 2020 r., z uwzględnieniem aktualizacji harmonogramu i kosztorysu realizacji zadania. Celem projektu było wzmocnienie funkcjonowania społecznego 20 dzieci i młodzieży objętych pieczęcią zastępczą, które doświadczyły przemocy w rodzinach biologicznych i/lub doświadczają jej w środowisku rówieśniczym poprzez m.in. wzrost umiejętności interpersonalnych oraz poczucia wartości, wzmocnienie wiary we własne możliwości oraz wzmocnienie funkcjonowania społecznego w szerszym środowisku społecznym, poszerzenie oferty dla dzieci i młodzieży zagrożonej oraz dotkniętej przemocą w rodzinie. Wartość projektu wynosiła łącznie 90 615 zł, z tego kwota dotacji – 63 410 zł, wkład własny PCPR – 27 205 zł. Poniesiono wydatki w łącznej kwocie 90 580,04 zł (kwota niewykorzystanej dotacji w wysokości 27,68 zł została zwrócona na rachunek bankowy Ministerstwa w terminie określonym porozumieniem);
- edycja 2021 r. – projekt pn. *Grasz w zielone?* (priorytet IV: zintensyfikowanie pomocy dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie) realizowany na podstawie porozumienia nr 1/XXXII/BRT/2021 z 16 kwietnia 2021 r. (szczegółowo opisany w pkt 2.6 niniejszego wystąpienia pokontrolnego);
- edycja 2022 r. – projekt pn. *W świecie wyobraźni* (priorytet IV: zintensyfikowanie pomocy dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie) na podstawie porozumienia nr 1/XXXII/BRT/2022 z 29 czerwca 2022 r. Zakres merytoryczny projektu został określony we wniosku z 16 marca 2022 r., z uwzględnieniem aktualizacji harmonogramu i kosztorysu realizacji zadania. Celem projektu było usprawnienie funkcjonowania społecznego, wzmocnienie kompetencji społecznych oraz nabycie umiejętności określania i wyrażania swoich emocji poprzez arteterapię i bajkoterapię przez dzieci w młodszym i starszym wieku szkolnym objętych pieczęcią zastępczą, które doświadczyły przemocy w rodzinach biologicznych oraz doświadczają jej konsekwencji w nasilonym zakresie przez

pandemii Covid-19 – około 20 osób. Wartość projektu wynosiła łącznie 107 760 zł, z tego kwota dotacji - 70 160 zł, wkład własny PCPR - 37 600 zł¹⁰⁹.

(akta kontroli str. 965-1022)

1.12. W latach 2019-2022 PCPR realizował obowiązkowe programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc. W okresie tym zrealizowano siedem edycji takich programów (po dwie w każdym roku 2019-2021 i jedną w I połowie 2022 r.).

Programy realizowane były w taki sposób, aby uniemożliwić kontakt sprawców przemocy z jej ofiarami, spotkania z osobą poszkodowaną i osobą stosującą przemoc nie odbywały się w tym samym miejscu i czasie.

(akta kontroli str. 1023-1026)

W 2020 r. z uwagi na pandemię Covid-19 rozpoczęcie I edycji Programu zostało przesunięte z 17 marca 2020 r. na 1 czerwca 2020 r. (uczestnicy zajęć zostali o tym powiadomieni drogą telefoniczną). Ponadto zwiększono ilość spotkań, jednocześnie skracając czas ich trwania¹¹⁰. W trakcie realizacji Programu zarówno uczestnicy jak i prowadząca zostali zobligowani do przestrzegania reżimu sanitarnego - prowadząca i sprawcy uczestniczyli w zajęciach w maseczkach.

(akta kontroli str. 1025)

Programy oddziaływań realizowane w latach 2019-2022 nie zostały zatwierdzone uchwałą Rady Powiatu jako oddzielne programy, nie stanowiły również integralnej części powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne prowadzone były w oparciu o ramowy program zajęć sporządzony przez realizatora. Ich głównym celem była pomoc sprawcom przemocy w zaprzestaniu stosowania przemocy. W programach korekcyjno-edukacyjnych określono m.in. jego adresatów, osoby wyłączone z możliwości uczestnictwa, warunki uczestnictwa oraz założenia teoretyczne, w tym odbycie przez uczestników łącznie minimum 60 godzin zajęć (12 spotkań raz w tygodniu po 5 godzin). Wprowadzone procedury bezpieczeństwa nie ograniczały dostępności pomocy. Programy były zgodne z obowiązującym Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie¹¹¹.

(akta kontroli str. 1023-1026)

Stosownie do art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie¹¹² do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Zgodnie z § 7 ust. 4 pkt 17 regulaminu organizacyjnego PCPR do zadań własnych powiatu z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz wspierania osób niepełnosprawnych realizowanych przez PCPR należy współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowaniu i realizacji programów.

(akta kontroli str. 27-29)

Dyrektor wyjaśniła: (...) zgodnie z § 7 ust. 4 pkt 17 regulaminu organizacyjnego PCPR, Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie w latach 2019 - I poł. 2022 był realizowany przy współpracy z OPS terenu Powiatu oraz Zespołem Kuratorskim. Z § 7 ust. 4 pkt 17 regulaminu organizacyjnego PCPR oraz z art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy (...) o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, (...), nie

¹⁰⁹ Projekt był w trakcie realizacji.

¹¹⁰ Zamiast 12 spotkań po 5 godzin odbyły się 23 spotkania, odpowiednio: w czerwcu 2020 r. 10 spotkań po 2,5 h; w lipcu - osiem spotkań po 2,5 h; w sierpniu pięć spotkań po 3 h.

¹¹¹ Dalej: Krajowy Program.

¹¹² Dz.U. z 2021 r. poz. 1249.

wynika wprost, że PCPR ma obowiązek przekładania Radzie Powiatu projektów programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Tak interpretowane przez PCPR zadanie określone w ustawie było realizowane poprzez zlecenie opracowania programu wykonawcy, który następnie prowadził oddziaływania (wykonawca wybierany poprzez: 2019 r.- rozeznanie rynku, 2020 r. - 2022 r.- zapytanie ofertowe). Programy były opracowane i realizowane. Zadania Powiatu w tym zakresie były więc wykonane.

(akta kontroli str. 714-715)

1.13. Łączna kwota wydatków budżetowych planowanych w latach 2019-2022 na zapewnienie interwencji kryzysowej, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz wsparcie rodzin, w tym przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wyniosła 1 568,68 tys. zł, z tego z przeznaczeniem na:

- jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodek interwencji kryzysowej (rozdział 85220) łącznie 740,8 tys. zł, odpowiednio: 217,5 tys. zł w 2019 r., 304,9 tys. zł w 2020 r., 105,9 tys. zł w 2021 r. i 112,5 tys. zł w I półroczu 2022 r.,
- zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (rozdział 85205) łącznie 404,4 tys. zł, odpowiednio: 54,7 tys. zł w 2019 r., 109,2 tys. zł w 2020 r., 116,5 tys. zł w 2021 r. i 124 tys. zł w 2022 r.,
- wspieranie rodziny (rozdział 85504) łącznie 423,4 tys. zł: 55,8 tys. zł w 2019 r. i 367,6 tys. zł w 2020 r.¹¹³. W 2021 i 2022 r. nie zaplanowano wydatków w ramach tego rozdziału.

W badanym okresie wydatkowano łącznie 1 300,9 tys. zł, w tym odpowiednio:

- w rozdziale 85220 łącznie 597,5 tys. zł – 184,8 tys. zł, 273,7 tys. zł, 90,4 tys. zł i 48,6 tys. zł,
- w rozdziale 85205 łącznie 281,8 tys. zł – 54,6 tys. zł, 109,2 tys. zł, 116,5 tys. zł i 1,5 tys. zł,
- w rozdziale 85504 łącznie 421,6 tys. zł – 54,2 tys. zł i 367,4 tys. zł¹¹⁴, w 2021 i 2022 r. – nie dokonywano wydatków w tym rozdziale.

W związku z pandemią Covid-19 w budżecie PCPR zaplanowano i wydatkowano łącznie 328 tys. zł, z tego w 2020 r. – 325,8 tys. zł i w 2021 r. – 2,2 tys. zł. Wydatki poniesiono na zakup środków ochrony osobistej (10,6 tys. zł w 2020 r. i 2,2 tys. zł w 2021 r.) oraz realizację projektu *Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej*.

(akta kontroli str. 1027-1050)

Zastępca Dyrektor wyjaśniła: (...) Środki przeznaczone w latach objętych kontrolą na prowadzenie PCPR były wystarczające do realizacji wszystkich zadań związanych z zapewnieniem wsparcia potrzebuującym. W związku z pandemią Covid-19 wysokość wydatków uległa zmianie, gdyż w 2020 roku realizowano projekt pn. „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii Covid-19”. Na bieżące zaopatrzenie pracowników w środki ochrony osobistej, zakup płynu do dezynfekcji, wyposażenie stanowisk pracy w ochronną plexi oraz wykonanie instalacji domofonowej przeznaczono środki finansowe z zaplanowanych na bieżące funkcjonowanie PCPR. Na zakup środków ochrony osobistej oraz urządzeń

¹¹³ W tym 315,2 tys. zł na realizację projektu *Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19* na podstawie umowy nr 583/ZPS-4/COVID-19/PIECZA/2020 z 14.08.2020 r. zawartej pomiędzy Wojewodą a Powiatem. Szczegółowym celem projektu było wsparcie dzieci, rodziców zastępczych i pracowników rodzinnych oraz instytucjonalnych podmiotów pieczy zastępczej w sytuacji zagrożenia epidemią poprzez m.in. zakup sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem, dalej: projekt *Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej*.

¹¹⁴ W tym 315,2 tys. zł na realizację projektu *Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie pandemii Covid-19*.

służących ograniczeniu ryzyka zakażenia wirusem Sars-CoV-2 nie była przewidziana konkretna kwota. Wydatki na ten cel były ponoszone na podstawie zgłoszonych potrzeb, ze środków zaplanowanych na bieżące wydatki.

(akta kontroli str. 1051)

1.14. W okresie objętym kontrolą do PCPR nie wpłynęły skargi i wnioski dotyczące działalności w zakresie pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności (w szczególności dotyczące dostępności pomocy).

(akta kontroli str. 1052-1053)

Starosta Gryfiński poinformował¹¹⁵, że w latach 2019-2022 wpłynęła jedna skarga dotycząca działań koordynatora zatrudnionego w PCPR oraz niewłaściwej obsługi telefonicznej przez pracownika jednostki. Skarga nie miała związku z obowiązującym na terenie kraju stanem zagrożenia epidemicznego oraz stanem epidemii z uwagi na zakażenia wirusem Sars-CoV-2, jak również nie dotyczyła pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności, w szczególności dostępności pomocy.

(akta kontroli str. 1054-1056)

1.15. W okresie objętym kontrolą Wojewoda Zachodniopomorski¹¹⁶ przeprowadził w PCPR łącznie trzy kontrole (dwie w 2019 r. i jedną w 2022 r.):

- jedną w zakresie realizacji przez PCPR zadań z zakresu wspierania rodziny i budowania systemu pieczy zastępczej w okresie od 1 grudnia 2016 r. do 2 grudnia 2019 r. Sformułowano łącznie dziewięć zaleceń pokontrolnych, które zostały wykonane,
- dwie w zakresie realizacji zadań zleconych powiatu z zakresu ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (w roku 2019 i 2022). W ich wyniku sformułowano łącznie sześć zaleceń¹¹⁷ dotyczących:

- w 2019 r.:
  - zlecenia realizacji programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizatorom posiadającym kwalifikacje wymagane przepisami prawa,
  - przestrzegania zaleceń Wojewody do realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych z 7 marca 2016 r., które zostały wykonane.
  - wdrożenia systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą i stosującymi przemoc, które było w trakcie realizacji.

Dyrektor poinformowała Wojewodę, że nie było zapotrzebowania na organizację programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób doznających przemocy w rodzinie, a okres pandemii utrudniał spotkania oraz że planuje w II półroczu 2022 r. podjąć działania w celu wdrożenia systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doznającymi przemocy i osobami stosującymi przemoc.

- w 2022 r.:
  - opracowania i realizacji programu terapeutycznego i pomocy psychologicznej dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, które zostały wykonane,
  - opracowania i realizacji zajęć edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie,

¹¹⁵ Informacje przekazane NIK w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

¹¹⁶ Dalej: Wojewoda.

¹¹⁷ Odpowiednio po trzy w 2019 r. i 2022 r.

- podjęcia współpracy z kościołami lub związkami wyznaniowymi w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawisk przemocy w rodzinie w ramach prowadzonych działań lub do programu nauk przedmażeńskich. (akta kontroli str. 1087-1108, 1111-1141)

Dyrektor wyjaśniła, że nie zrealizowano programów terapeutycznych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz zajęć edukacyjnych, ponieważ okres pandemii Covid-19 i związane z nią ograniczenia nie sprzyjały realizacji takiej formy pomocy. W trakcie monitoringu zachowań przemocowych uczestników programu korekcyjno-edukacyjnego ustalono, iż żadna z osób dotkniętych przemocą nie chce brać udziału w takiej formie pomocy. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie mogą korzystać z bezpłatnych porad psychologa, prawnika oraz mediatora w siedzibie PCPR.

W związku z kontrolami kompleksowymi z ZUW w 2019 r. oraz 2022 r. Dyrektor wyjaśniła Podczas kontroli w 2022 r. PCPR poinformował, że ze względu na okres pandemii nie można było wdrożyć systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i osobami stosującymi przemoc. PCPR powyższe działanie zrealizuje poprzez supervizję kadr pomocy społecznej z terenu Powiatu w terminach 25 listopada oraz 6 grudnia 2022 r. W związku z kontrolą kompleksową z ZUW w 2022 r. zalecono zrealizować program terapeutyczny i zajęcia edukacyjne dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. PCPR sporządził projekt wydatków budżetowych na rok 2023 uwzględniający wykonanie powyższego zadania.

(akta kontroli str. 719, 1109-1110, 1142-1151)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości:

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia pozytywnie organizację wykonywania zadań związanych z udzielaniem pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności w okresie pandemii Covid-19 oraz zapewnienie dostępności niezbędnego wsparcia i pomocy. W dokumentach strategicznych ujęto zagadnienia dot. problematyki rodzin przeżywających trudności oraz koordynowano i monitorowano ich realizację. Lokalnej społeczności zapewniono dostęp do informacji o możliwości uzyskania pomocy, w przypadku pojawienia się problemów spowodowanymi pandemią Covid-19. PCPR zapewniło osobom potrzebującym dostępność różnych form pomocy społecznej. Podjęto również skuteczne działania w kierunku zwiększenia dostępności pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej, prawnej i zawodowej mieszkańcom Powiatu. Prawidłowo realizowano programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie. Podejmowano działania wynikające z rozeznaczonych potrzeb społecznych i realizowano szereg programów osłonowych, w tym w ramach Programu Osłonowego „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”. Realizując zadania z zakresu pomocy i wsparcia osobom i rodzinom przeżywającym trudności, a także z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, PCPR współpracowało z innymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi.

OBSZAR

2. Pomoc realizowana na rzecz osób i rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii Covid -19 oraz jej efekty.

Opis stanu
faktycznego

2.1. W latach 2019-2022 (I półrocze) głównymi przyczynami korzystania z pomocy były:

- konflikty rodzinne (z pomocy korzystało odpowiednio 109, 159, 35, 35, łącznie 328 osób),
- problemy natury prawnej (odpowiednio 102, 73, 83, 36, łącznie 294 osoby),

- problemy natury psychicznej, w tym samobójstwa (odpowiednio: 36, 54, 43, 25 łącznie 158 osób),
- doświadczenie przemocy domowej (odpowiednio 22, 12, siedem, 10, łącznie 51 osób).

W najmniejszym zakresie pomocy i wsparcia PCPR udzielał z powodu m.in. rozwodu / rozstania¹¹⁸, śmierci bliskiej osoby¹¹⁹, zdarzenia losowego¹²⁰, ciężkiej choroby osoby bliskiej¹²¹. Wśród przyczyn nie występowały przyczyny spowodowane pandemią Covid-19.

(akta kontroli str. 778)

Dyrektor wyjaśniła: (...) *Wśród przyczyn korzystania z pomocy PCPR / OIK nie zidentyfikowano kwarantanny, izolacji oraz innych przyczyn spowodowanych pandemią Covid-19.*

(akta kontroli str. 1155)

W latach 2019-2022 (I półrocze) udzielane osobom i rodzinom potrzebującym pomocy formy wsparcia obejmowały m.in.

- poradnictwo (psychologiczne, prawne i socjalne), z tej formy pomocy skorzystała następująca liczba osób, odpowiednio z poradnictwa: psychologicznego –139 osób (36 w 2019 r., 56 w 2020 r., 31 w 2021 r. i 16 w I półroczu 2022 r.), prawnego – 298 osób (108, 77, 83 i 30), socjalnego 233 osoby (75, 62, 44 i 52);
- mediacje, z których skorzystały 244 osoby (64, 111, 31 i 18);
- pobytu w mieszkaniu chronionym, z którego skorzystały trzy osoby (po jednej w 2019 r., 2020 r. i 2021 r.),
- program korekcyjno-edukacyjny i psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc w rodzinie, który ukończyło odpowiednio: 48 osób (13, 12, 14, dziewięć) i dziewięć osób (sześć w 2020 r. i trzy w 2021 r.)¹²² oraz dziewięć osób (sześć w 2020 r. i trzy w 2021 r.).

Analiza danych dotyczących poszczególnych form wsparcia udzielonego w kontrolowanym okresie osobom i rodzinom potrzebującym pomocy wskazuje, że w 2020 r. w stosunku do 2019 r. wzrosła liczba osób korzystających z poradnictwa psychologicznego o 55,6% (z 36 do 56 osób) i mediacji o 73,4% (z 64 do 111 osób), spadła natomiast liczba osób korzystających z poradnictwa prawnego o 28,7% (ze 108 do 77 osób) i socjalnego o 17,3% (z 75 do 62 osób),

(akta kontroli str. 775)

Dyrektor wyjaśniła: *W okresie pandemii Covid-19 liczba klientów PCPR oraz OIK nie zwiększyła się, nie wydłużył się również okres oczekiwania na pomoc, ponieważ pracownicy wykonywali swoje obowiązki na bieżąco. Nie wystąpiły również przypadki nieudzielenia pomocy osobom potrzebującym.*

(akta kontroli str. 1155)

Dyrektor wyjaśniła: *Porównując dane z 2020 r. w stosunku do 2019 r. liczba osób korzystających z poradnictwa psychologicznego oraz mediacji wzrosła, ponieważ było więcej osób potrzebujących zgłaszających się do PCPR.*

Liczba osób korzystających z poradnictwa prawnego oraz socjalnego spadła, ponieważ klienci PCPR przede wszystkim preferują kontakt osobisty ze specjalistą. Również przyczyną spadku osób korzystających z poradnictwa prawnego można

¹¹⁸ Jedna osoba w 2019 r.

¹¹⁹ Łącznie trzy osoby, po jednej w 2019 r., 2021 r. i 2022 r.

¹²⁰ Dwie osoby w 2020 r.

¹²¹ Pięć osób: po jednej w 2019 r. i 2021 r. oraz trzy w 2022 r.

¹²² W 2019 r. nie realizowano programu psychologiczno-terapeutycznego, w 2022 r. będzie realizowany w II półroczu.

tlumaczyć wydłużonym czasem oczekiwania na rozstrzygnięcie spraw sądowych w związku z pandemią Covid-19.

(akta kontroli str. 720)

Z informacji przekazanych NIK¹²³ wynikało m.in., że w związku z pandemią Covid-19 nie wystąpiły problemy z realizacją zadań związanych z udzielaniem pomocy dzieciom przeżywającym trudności oraz będącym w sytuacjach kryzysowych.

W Poradni Psychologicznej w wyniku pandemii Covid-19 i izolacji zaobserwowano nasilenie się problemów emocjonalnych i społecznych u dzieci. Zwiększyła się liczba osób, które potrzebowały specjalistycznej pomocy (terapeuty, lekarza) ze względu na nasilenie objawów¹²⁴. Poprzez brak kontaktu z rówieśnikami, uczniowie nie radzili sobie z problemami, rozwiązywaniem konfliktów, z emocjami. Jednakże zmiana potrzeb i ich natężenia nie wymagała pojawienia się nowych działań, forma wsparcia. W związku z pandemią Covid-19 w szkołach pojawiły się zarówno nowe potrzeby¹²⁵ (m.in. częstszych kontaktów z rówieśnikami oraz zwiększona potrzeba zajęć ruchowych i integracyjnych, nabywania umiejętności uczenia się przez dzieci klas I-III) jak i nowe problemy (m.in. niechęć do nauki w formie on-line, problem ze skupieniem uwagi u większości uczniów, obawa przed kontaktem z nauczycielem i rówieśnikami po powrocie do szkoły, wzmożona aktywność w Internecie (mediach społecznościowych), duże braki w wiedzy z różnych przedmiotów, problemy emocjonalne, w tym depresja uczniów). W związku z tym w szkołach podjęto działania polegające m.in. na zwiększeniu ilości zabaw integrujących grupę klasową, wydłużeniu okresu adaptacyjnego dla uczniów klas pierwszych i czwartych, powtarzaniu materiału realizowanego on-line, organizowaniu dodatkowych konsultacji dla uczniów i rodziców, przeprowadzaniu ankiet tematycznych np. o bezpieczeństwie w sieci, zapewniono uczniom stałą dostępność wsparcia nauczycieli, psychologów i pedagogów (stacjonarną i telefoniczną) m.in. w formie konsultacji (z pedagogiem, nauczycielem), zajęć wyrównawczych, warsztatów tematycznych z pracownikami Poradni, pomocy rodzicom i uczniom w obsłudze platformy TEAMS.

(akta kontroli str. 1156-1185)

2.2. Badaniem objęto dziewięć spraw¹²⁶ z zakresu udzielanego w latach 2019-2021 poradnictwa socjalnego i psychologicznego¹²⁷, stwierdzając, że:

- przyczynami zgłoszenia się po poradę był zły stan psychiczny, problemy wychowawcze, myśli samobójcze, prośby o pomoc napisaniu pisma: o skierowanie członka rodziny na przymusowe leczenie, przydział mieszkania komunalnego;
- osobom zgłaszającym się udzielono pomocy psychologicznej (wsparcie i porada psychologiczna) oraz socjalnej (np. pomoc w napisaniu pism urzędowych, udzielenie informacji o możliwości skorzystania z bezpłatnych form wsparcia);
- osoby potrzebujące w jednym przypadku otrzymały pomoc telefoniczną, w pozostałych ośmiu - stacjonarnie, pomocy udzielono w dniu zgłoszenia;
- pomocy psychologicznej udzielał psycholog, socjalnej - pracownik socjalny;

¹²³ Informacje przekazane NIK w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK przez Poradnię oraz pięć wybranych szkół.

¹²⁴ Udzielanie uczniom wsparcia i pomocy podczas stacjonarnego dyżuru lub w ramach indywidualnej pomocy psychologicznej udzielono odpowiednio: 26 uczniom w roku szkolnym 2019/2020, 47 w latach 2020/2021 i 64 w roku szkolnym 2021/2022.

¹²⁵ M.in. częstszych kontaktów z rówieśnikami oraz zwiększona potrzeba zajęć ruchowych i integracyjnych, nabywania umiejętności uczenia się przez dzieci klas I-III.

¹²⁶ Odpowiednio po trzy sprawy z każdego roku.

¹²⁷ Odpowiednio: dwie z zakresu poradnictwa socjalnego, pięć psychologicznego, dwie z zakresu socjalnego i psychologicznego).

- w siedmiu przypadkach wsparcie było jednorazowe, w jednym czterotygodniowe, w jednym trzymiesięczne. Oba te przypadki dotyczyły poradnictwa psychologicznego;
- w przypadku porad psychologicznych w jednym przypadku, uzyskano efekt w postaci odzyskania równowagi psychicznej, w jednym przypadku osoba skonsultowała się z lekarzem psychiatrą i podjęła terapię indywidualną, w pięciu przypadkach osoby nie zgłosiły się ponownie do PCPR (brak było możliwości ustalenia efektów uzyskanego wsparcia), w pozostałych dwóch przypadkach dotyczących poradnictwa socjalnego osoby po otrzymaniu pomocy nie zgłosiły się więcej do PCPR.

(akta kontroli str. 1186-1204)

2.3. W okresie objętym kontrolą PCPR nie wydawał decyzji o skierowaniu do domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Dyrektor wyjaśniła: (...) *Nie wpłynęły do PCPR wnioski o skierowanie do takiego domu.*

(akta kontroli str. 934)

2.4. W latach 2019-2022 wydano łącznie sześć decyzji (dla trzech wnioskodawców) o skierowaniu osoby do korzystania ze wsparcia w mieszkaniu chronionym, z tego w roku: 2019 - dwie, 2020 - dwie, 2021 – jedna, w 2022 (do 5 września) jedna. Wszystkie wydane decyzje były pozytywne i nie zostały zaskarżone. W badanym okresie nie wystąpiły przypadki rezygnacji osób ze skierowania po ustaleniu opłaty (np. ze względu na ich wysokość).

Na próbie pięciu decyzji ustalono, że prawidłowo realizowano wsparcie w formie mieszkań chronionych:

- wsparcia udzielano zgodnie z zarządzeniami w sprawie Regulaminu funkcjonowania mieszkań chronionych nr 43 i nr 56,
- czas oczekiwania na miejsce w mieszkaniu chronionym od dnia wydania skierowania wynosił jeden dzień,
- wnioski w sprawie przyznania pomocy w formie mieszkania chronionego były kompletne, wnioskodawcy spełniali warunki do skorzystania z tego ze wsparcia, a występujące w badanych sprawach okoliczności uzasadniały przyznanie wnioskowanej pomocy¹²⁸,
- wydanie decyzji poprzedzone było wymaganymi uzgodnieniami, spełniającymi wymogi określone w art. 53 ust. 10 ustawy o pomocy społecznej,
- każdorazowo przeprowadzano wywiad środowiskowy, stosownie do § 2 rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego¹²⁹ oraz art. 107 ustawy o pomocy społecznej,
- decyzje zostały wydane terminowo, zgodnie z art. 35 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego¹³⁰ i zawierały wymagane elementy, określone w art. 107 § 1 i § 3 Kpa, a także pouczenie o przysługującym trybie odwoławczym, stosownie do art. 127 § 1 Kpa oraz o konieczności niezwłocznego poinformowania organu o każdej zmianie w ich sytuacji osobistej, dochodowej i majątkowej, która wiąże się z podstawą do przyznania świadczeń lub ponoszenia odpłatności, stosownie do art. 109 ustawy o pomocy społecznej.

(akta kontroli str. 1205-1240)

¹²⁸ Osoby pełnoletnie osoba pełnoletnia opuszczająca pieczę zastępczą/placówkę opiekuńczo-wychowawczą, w trakcie usamodzielnienia o niezabezpieczonych potrzebach mieszkaniowych (§3 pkt 2 zarządzenia nr 43 i 56).

¹²⁹ Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1788) - uchylone z dniem 15 listopada 2021 r. oraz rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. poz. 893), dalej: rozporządzenie w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

¹³⁰ Dz.U. z 2022 r. poz. 2000, ze zm.; dalej: Kpa.

2.5. Badaniem prawidłowości ustalania odpłatności za pobyt w mieszkaniach chronionych objęto dokumentację pięciu osób¹³¹ i ustalono, że:

- ustalanie wysokości opłat za pobyt w mieszkaniach chronionych oraz zwalnianie z tych opłat było zgodne z przepisami ustawy o pomocy społecznej oraz 3 pkt 2 lit. a i b uchwały Rady Powiatu w sprawie odpłatności za korzystanie z mieszkań chronionych,
- prawidłowo wyliczano dochód przypadający na jedną osobę¹³² oraz stosownie do tego ustalono wysokość opłat za pobyt w mieszkaniach chronionych (w oparciu § 3 pkt 2 uchwały w sprawie odpłatności za korzystanie z mieszkań chronionych),
- nie stosowano zwolnienia (częściowego lub całkowitego) z opłat, w badanej grupie dochód wynosił powyżej 701 zł (w latach 2019-2021) i 776 zł (w 2022 r.),
- decyzje ustalające wysokość odpłatności nie były zmieniane (nie wystąpił przypadek zmiany dochodu osoby korzystającej z mieszkania chronionego),
- w podstawie prawnej decyzji zawarto pouczenie z art. 109 ustawy o pomocy społecznej o obowiązku informowania PCPR o każdej zmianie sytuacji osobistej i majątkowej wnioskodawcy.

(akta kontroli str. 1205-1240)

2.6. Szczegółowym badaniem objęto realizację przez PCPR projektu *Grasz w zielone?* Projekt był realizowany podstawie porozumienia nr 1/XXXII/BRT/2021 o wsparcie realizacji zadania publicznego realizowanego w ramach Programu Oślonowego zawartego 16 kwietnia 2021 r. pomiędzy MRiPS a Powiatem. Podmiotem realizującym projekt było PCPR. Zakres merytoryczny został określony we wniosku z 16 kwietnia 2021 r., z uwzględnieniem aktualizacji harmonogramu i kosztorysu realizacji zadania. Celem projektu było usprawnienie funkcjonowania społecznego 20 dzieci objętych pieczęią zastępczą, które doświadczyły przemocy w rodzinach biologicznych oraz doświadczają jej konsekwencji w nasilonym zakresie przez pandemię Covid-19 poprzez m.in. wzrost umiejętności interpersonalnych (samoświadomości) uczestników projektu, wzmocnienie wiary we własne możliwości, wzrost poczucia wartości, wzrost umiejętności hamowania złości / agresji w sytuacji izolacji społecznej, ale też w codziennym życiu, wzmocnienie funkcjonowania społecznego w szerszym środowisku społecznym (głównie w grupie rówieśniczej), nabycie przez rodziców umiejętności stosowania zasad pedagogiki zabawy oraz włączania dzieci w obowiązki domowe w atmosferze akceptacji, minimalizacja napięcia, złości, agresji. Wartość projektu wynosiła łącznie 98 500 zł, z tego kwota dotacji - 71 400 zł, wkład własny PCPR - 27 100 zł. W wyniku badania stwierdzono, że:

- wydatki zostały poniesione w okresie wskazanym w porozumieniu, tj. do 31 grudnia 2021 r.,
- procentowy udział dotacji w całkowitych kosztach zadania publicznego nie przekroczył 80% i wynosił 72,5%, zachowany został wymagany procentowy udział wkładu własnego w całkowitych kosztach zadania,
- otrzymana dotacja została wydatkowana zgodnie z przeznaczeniem, w szczególności na:
  - realizację warsztatów socjoterapeutycznych (podnoszących kompetencje społeczne, wzmacniające poczucie własnej wartości i pozwalające nawiązać

¹³¹ Ta sama próba badawcza, co przy skierowaniach do mieszkania chronionego.

¹³² Od 1 października 2018 r. do 31 grudnia 2021 r. kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej wynosiło 701 zł, dla osoby w rodzinie – 528 zł (rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 lipca 2018 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. poz. 1358). Od 1 stycznia 2022 r. kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 776 zł, dla osoby w rodzinie – 600 zł (rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w tej samej sprawie Dz. U. poz. 1296).

trwale relacje – oparte na pedagogice zabawy¹³³), jednodniowych warsztatów stacjonarnych (tematyka zajęć obejmowała: warsztaty rękodzielnicze, z majsterkowania, kulinarne, tworzenia gier, mikrobiologiczne),

- pracę środowiskową (polegającą na realizacji działań mających na celu wdrożenie pracy środowiskowej bazującej na pedagogice zabawy. W realizację zadania zaangażowanych było dwóch animatorów lokalnych, którzy spotykali się z dziećmi w ich domach rodzinnych i wspólnie z rodzicami wdrażali różne formy edukacji poprzez zabawę w domu podczas wykonywania domowych czynności),
  - przeprowadzenie konkursu na zabawę, jaką mieszkańcy powiatu pamiętają z dzieciństwa (z wyłączeniem gier komputerowych) oraz zakup nagród rzeczowych, ogłoszenia o konkursie w lokalnej prasie w lokalnej prasie, opublikowanie dwóch artykułów o zabawie w lokalnej prasie,
- prowadzono dokumentację finansowo-księgową oraz wyodrębnioną ewidencję księgową zadania publicznego, w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych,
  - powierzone zadanie publiczne zostało zrealizowane w terminie określonym w porozumieniu, tj. do 31 grudnia 2021 r.,
  - zakładane cele i wskaźniki zadania publicznego zostały osiągnięte,
  - terminowo złożono sprawozdanie z wykonania zadania, tj. 21 stycznia 2022 r.,
  - w sprawozdaniu wykazano wydatki poniesione na realizację ww. zadania publicznego w łącznej kwocie 98 500 zł (z tego wydatki w łącznej kwocie 71 400 zł (72,5%) sfinansowane z dotacji, pozostałe wydatki w łącznej kwocie 27 100zł (27,5%) ze środków własnych).

W wyniku realizacji projektu osiągnięto efekt w postaci zniwelowania deficytów dzieci i młodzieży, które wcześniej (w rodzinach biologicznych) doświadczyły przemocy fizycznej i / lub psychicznej.

(akta kontroli str. 1241-1267)

2.7. W okresie objętym kontrolą zrealizowano siedem edycji (po dwie edycje w każdym roku objętym kontrolą) programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc. W latach 2019-2022 (I półrocze) oddziaływaniami korekcyjno-edukacyjnymi objęto łącznie 76 sprawców przemocy w rodzinie (odpowiednio 23, 19, 21 i 13). Program ukończyło 48 sprawców (odpowiednio: 13 w 2019 r., 12 w 2020 r., 14 w 2021 r., dziewięć w I półroczu 2022 r.). Oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie prowadzone były stacjonarnie w siedzibie PCPR i odbywały się raz w tygodniu (łącznie 12 spotkań po 5 godzin łącznie 60 godzin).

W okresie pandemii ovid-19 w PCPR zrealizowano cztery edycje ww. Programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych (po dwie w każdym roku). Zajęcia grup oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie odbywały się stacjonarnie, przy czym w 2020 r. z uwagi na pandemię Covid-19 rozpoczęcie I edycji Programu w 2020 r. zostało przesunięte z 17 marca 2020 r. na 1 czerwca 2020 r. (uczestnicy zajęć zostali o tym powiadomieni drogą telefoniczną). Do uczestnictwa w grupach przystąpiło łącznie 40 sprawców przemocy w rodzinie (odpowiednio 12, siedmiu, dziewięciu, 12), Program ukończyło łącznie 20 osób (siedem pięć, pięć i dziewięć). W trakcie realizacji Programu zarówno uczestnicy jak

---

¹³³ Celem warsztatów było stworzenie warunków do współpracy przez rodziców zastępczych oraz dzieci, a także dzieci między sobą opartych na pedagogice zabawy, w tym grach dydaktycznych i uspołeczniających. Podczas warsztatów przeprowadzono zajęcia, w których uczestnicy mogli doświadczyć siebie w różnych rolach w sytuacjach tworzących w zabawie.

i prowadząca zostali zobligowanie do przestrzegania reżimu sanitarnego - prowadząca, jak i sprawcy uczestniczyli w zajęciach w maseczkach.

(akta kontroli str. 1268-1276)

Szczegółowym badaniem objęto jedną edycję programu korekcyjno-edukacyjnego realizowanego w okresie pandemii Covid-19, tj. edycję I programu realizowaną w 2021 r. w okresie 29 maja - 14 sierpnia 2021 r. Badanie przebiegu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie wykazało, że:

- do programu przystąpiło dziewięciu sprawców zamieszkujących teren Powiatu. Z przystępujących uczestników sześciu zostało zobowiązanych przez sąd do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych. Pozostałe trzy osoby przystępujące do zajęć korekcyjno-edukacyjnych były skierowane przez Zespół Kuratorski oraz OPS,
- program zrealizowano zgodnie z założeniami organizacyjnymi i merytorycznymi określonymi w programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych oraz rekomendacjami Wojewody zawartymi w piśmie z 26 marca 2021 r. znak: ZPS-2.9421.1.2.2021.AJ¹³⁴ tj. m.in.:
  - oddziaływania korekcyjno-edukacyjne prowadzono w oparciu o ramowy program zajęć sporządzony przez realizatora. Program był zgodny z obowiązującym Krajowym Programem,
  - zajęcia odbywały się w siedzibie PCPR raz w tygodniu, w soboty po 5 godzin dydaktycznych (12 spotkań, łącznie 60 godzin) oraz w formie konsultacji indywidualnych (poradnictwo, wsparcie, informacja) dla każdego członka grupy korekcyjno-edukacyjnej,
  - uczestnictwo w spotkaniach wynosiło od 75% do 100%¹³⁵,
  - z każdego spotkania sporządzana była lista obecności, dziennik oraz konspekt zajęć. Każdy uczestnik miał wypełnioną część informacyjno-rozpoznawczą, która pozwalała poznać historię danej osoby. Podczas trwania Programu uczestnicy uzupełniali ewaluację zajęć. Na początku i na koniec zajęć osoby uczestniczące w Programie wypełniały ankiety dotyczące przemocy w rodzinie w formie ankiety ex ante (przed rozpoczęciem zajęć) oraz ankiety ex post (po zakończeniu zajęć),
- program ukończyło pięciu uczestników. Osoby te otrzymały zaświadczenia o ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- przebieg i efekty oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych objęte były działaniami monitorującymi i ewaluacyjnymi. Ewaluacja *skuteczności Programu korekcyjno-edukacyjnego* została przeprowadzona w sierpniu 2021 r. (na ostatnim spotkaniu), a monitoring 3 i 6 grudnia 2021 r. W wyniku ewaluacji potwierdzono uzyskanie efektów programu korekcyjno-edukacyjnego u pięciu osób, które ukończyły ww. edycję Programu tj. sprawca przemocy odstąpił od jej stosowania, co potwierdziły informacje uzyskane w ramach przeprowadzonego monitoringu, przez pracownika PCPR z Zespołu Kuratorskiego (w odpowiedzi na zapytanie skierowane przez pracownika PCPR w ramach monitoringu programu kuratorzy zawodowi z Zespołu

¹³⁴ Warunkiem otrzymania przez uczestnika dokumentu potwierdzającego ukończenie programu był jego udział w minimum 70% spotkań oraz osiągnięcie celów wymienionych w pkt 4 zaleceń Wojewody Zachodniopomorskiego z 7 marca 2016 r. znak: S-2.9451.1.2016.AJ tj: 1) powstrzymanie osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy, 2) rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie, 3) kształtowanie umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie, 4) uznanie przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy, 5) zdobycie i poszerzenie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie, 6) zdobycie umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy, 7) uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

¹³⁵ Odpowiednio: liczba obecności na spotkaniach 10 (50 godz.), 12 (60 godz.) i dziewięć (45 godz.).

- Kuratorskiego poinformowali o brak informacji świadczących o przejawianiu przez uczestnika zachowań przemocowych od dnia ukończenia programu),
- w trakcie realizacji zadania rozpoczęto monitoring zachowania osób uczestniczących w zajęciach. Osoby doznające przemocy ze strony uczestników zostały zaproszone do PCPR, osobiście stawiły się dwie osoby. Ze spotkań sporządzona była lista obecności. Z osobami, które nie mogły przyjechać do PCPR przeprowadzono rozmowy telefoniczne,
  - osoba prowadząca oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne spełniała wymogi kwalifikacyjne określone w § 9 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne¹³⁶ tj.: ukończyła studia na kierunku psychologia, posiadała zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie¹³⁷ oraz ma udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
  - na realizację dwóch edycji programu w 2021 r. PCPR otrzymał dotację w wysokości 13 500 zł na 15 uczestników (po 900 zł na uczestnika). Na dzień 2 września 2021 r. z dotacji z budżetu Państwa wykorzystano: 6 395,80 zł (do I edycji programu przystąpiło dziewięciu uczestników).
- (akta kontroli str. 1277-1294)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia pomoc realizowaną przez PCPR na rzecz osób i rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii Covid-19 oraz jej efekty. PCPR zapewnił tym osobom i rodzinom niezbędne wsparcie psychologiczne, poradnictwo socjalne i prawne. Osobom potrzebującym udzielano również wsparcia w formie mieszkań chronionych, a czas oczekiwania na takie mieszkanie po wydaniu skierowania wynosił jeden dzień. Rzetelnie zrealizowano i prawidłowo rozliczono projekt osłonowy w zakresie wsparcia rodzin i osób w związku z ich problemami spowodowanymi pandemią Covid-19. W sposób właściwy i efektywny prowadzono programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy, a osoby je kończące były objęte monitoringiem.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli, na nie formułuje uwag i wniosków.

¹³⁶ Dz. U. Nr 50, poz. 259.

¹³⁷ Tj m.in.: dyplom ukończenia kursu podstawowego Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (120 godzin) i zaawansowanego (150 godzin), zaświadczenie o ukończeniu: studiów podyplomowych o kierunku pedagogika, certyfikat specjalisty terapii uzależnień (529 godzin), Studium Interwencji i Pomocy Psychologicznej (kurs w zakresie doskonalenia kompetencji w zakresie pracy interwencyjnej i psychologicznej z osobami stosującymi przemoc - 202 godziny), kursu dla zaawansowanych z zakresu terapii systemowej indywidualnej, par rodzinnej i grupowej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Szczecin, 28 października 2022 r.

Kontroler
Małgorzata Chabiniak
Główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

.....
podpis

.....
podpis

Sylwia Księżopolska
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis